

# BARNKONSEKVENSANALYS

## Norrtälje hamn

**SWECO**

Malin Wängdahl  
Filip Holmström  
Merete Boland

2018-02-28  
Slutversion

**SWECO** 

**DOKUMENT** Barnkonsekvensanalys - Norrtälje Hamn

**DATUM** 2018-02-28

**VERSION** Slutversion

**BESTÄLLARE** Norrtälje kommun, projekt Norrtälje hamn

**UPPDRAG** Barnkonsekvensanalys, Norrtälje Hamn

**KONSULT** Sweco

**TEXT** Malin Wängdahl, Filip Holmström, Merete Boland

**GRANSKNING** Åsa Lindgren

# BARNKONSEKVENSPANALYS

## Norrtälje Hamn



## SAMMANFATTNING

År 2010 inleddes projektet Norrtälje Hamn som är Norrtäljes största stadsbyggnadsprojekt någonsin och medför en geografisk fördubbling av stadskärnan. I stadsdelen planeras upp mot 2000 bostäder för ungefär 4 000–5 000 boende. Norrtälje Hamns värdeord är "En levande stadsdel för barn, båtar och bad". Barnkonsekvensanalys (BKA) är ett verktyg för att omsätta FN:s barnkonvention i handling och synliggöra barn och ungas bästa. I denna BKA har de genomförts en inventering av Norrtäljes hamn och omgivningar, förskole- och grundskoledialoger, workshops med projektledningen och andra aktörer inom kommunen, samt analys av ovanstående delar tillsammans med analys av Norrtälje Hamns strategiska dokument.

De äldre barnen i grundskolan efterfrågar aktiviteter i den nya stadsdelen medan de yngre barnen önskar färger och lekplatser. Gång- och cykeltrafik ska prioriteras genom gångfartsområden. Det finns dock osäkerheter kopplade till barn och utformningen av lokalgator samt gångfartsområden.

Rapporten har en sammanställning av åtgärdsförslag i kapitel 8 utifrån den analys som genomförts. Några åtgärdsförslag är följande:

- Gångfartsområdena bör innehålla hastighets-dämpande och hastighetssäkrande åtgärder.
- Separera gång- och cykelbanor.
- Hastighetsbegränsa till 30 km/h på lokalgator och Roslagsgatan/ Bergsgatan.
- Skapa väderskyddade platser att hänga på för ungdomar





## INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<b>1.</b>	<b>INLEDNING</b>	<b>7</b>
1.1	BAKGRUND	7
1.2	VAD ÄR EN BARNKONSEKVENSANALYS (BKA)?	8
1.3	SYFTE	8
1.4	METOD	8
1.5	TEORI: SÅ FUNKAR BARN OCH UNGA I STADEN	16
<b>2.</b>	<b>BARNEN I NORRTÄLJE 2017</b>	<b>20</b>
2.1	STADEN	20
2.2	TRAFIKEN	22
2.3	PARKER OCH HÄNG	25
2.4	KAJEN OCH BADET	28
<b>3.</b>	<b>BARNEN I NORRTÄLJE HAMN ÅR 2030</b>	<b>31</b>
3.1	STADEN	31
3.2	TRAFIKEN	32
3.3	PARKER OCH HÄNG	34
3.4	KAJEN OCH BADET	36
<b>4.</b>	<b>ANALYS</b>	<b>38</b>
4.1	STADEN	38
4.2	TRAFIKEN	41
4.3	PARKER OCH HÄNG	44
4.4	KAJEN OCH BADET	47
<b>5.</b>	<b>ÅTGÄRDSFÖRSLAG</b>	<b>49</b>
5.1	STADEN	49
5.2	TRAFIKEN	49
5.3	PARKER OCH HÄNG	50
5.4	BADET OCH KAJEN	50
5.5	UNDER BYGGTIDEN	50
<b>6.</b>	<b>REFERENSER</b>	<b>52</b>



1

INLEDNING



FIGUR 1. NORRTÄLJE HAMN HISTORISK BILD (STOCKHOLMS LÄNSMUSEUM, 2014)

## 1.1 BAKGRUND

Norrtälje kommun ingår i den växande Stockholmsregionen. I Norrtälje finns en över året stor variation i befolkningsmängden då kommunens 60 000 invånare vintertid ökar till ca 250 000 invånare sommartid genom fritidsboende. Norrtälje stad har idag ca 19 000 invånare och är en av de få riktigt genuina stadskärnorna i regionen. (Hållbarhetsprogram, 2017)

År 2012 påbörjades projektet Norrtälje Hamn för att omvandla området från en gammal industrihamn till en ny stadsdel. I stadsdelen planeras upp mot 2000 bostäder för i storleksordningen 4 000–5 000 boende. Området förväntas stå klart 2030 (Hållbarhetsprogram, 2017)

Norrtälje Hamns värdeord är ”En levande stadsdel för barn, båtar och bad”. Värdeorden ska dels tolkas bokstavligt men står framför allt för olika kvaliteter som projektet önskar uppnå. Värdeordet ”barn” innebär bland annat höga krav på trygghet, miljökvaliteter, grönområden, lekplatser, skolor, förskolor och begränsad biltrafik (Hållbarhetsprogram, 2017)

Det planeras för en stor andel lokaler för service och verksamheter främst i kvarterens bottenvåningar. Kommunen är också den största markägaren och säljer kvartersmark i stadsdelen till olika byggherrar. Anvisning av mark sker oftast genom tävlingar. Under rapportens färdigställande (hösten 2017) har grundkonstruktionerna av genomförandeetapp 1 färdigställt och pågår inom genomförandeetapp 2 (av 3), byggnation av den första finplaneringsetappen har startat och de första kvarteren har börjat byggas. Samtidigt fortgår planering av gestaltning och funktioner i stadsdelen. (Hållbarhetsprogram, 2017)



FIGUR 2. MASTERPLAN ÖVER NORRTÄLJE HAMN. VERSION FRÅN 2017-05-24

## 1.2 VAD ÄR EN BARNKONSEKVENSANALYS (BKA)?

Barnkonsekvensanalys (BKA) är ett verktyg för att omsätta FN:s barnkonvention i handling och synliggöra barnets bästa. Barnkonventionen syftar till att ge barn, oavsett bakgrund, rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Bland annat ska barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn. Konventionen definierar barn som människor under 18 år. (FN, 1989)

En BKA analyserar barns och ungas (0–18 år) perspektiv på förändringar som påverkar dem. En BKA bör innehålla två perspektiv; barnperspektivet och barnets perspektiv. Barnperspektivet innebär det vuxna vet och tror är bra för barn och ungdomar. Barnens perspektiv är det barn och ungdomar uttrycker när de tillfrågas om deras perspektiv och åsikter.

Ur ett barnrättsperspektiv analyseras ett projekts påverkan på barn och unga. Barnrättsperspektivet betyder att vid varje beslut eller åtgärd som rör barn beakta att dess rättigheter enligt FN:s barnkonvention tas tillvara. En BKA bör därför analysera barns perspektiv och barnperspektivet utifrån barnens bästa. Om inte barnens bästa kan genomföras ska man arbeta med kompletterande åtgärder och synliggöra konsekvenserna. (Barnombudsmannen, Barnkonventionen, Skolverket)

De konsekvenser och förslag på åtgärder som har tagits fram har delvis analyserats och förankrats tillsammans med kommunen. Eftersom en BKA ska analyseras utifrån barnens bästa behöver det inte betyda att åtgärdsförslagen är de bästa lösningarna utifrån andra perspektiv. Det är därför viktigt att framföra att åtgärdsförslagen endast är förslag utifrån barnens bästa.

## 1.3 SYFTE

Syftet med BKA:n är att säkerställa barnperspektivet i planeringen av stadsdelen liksom barnens perspektiv på behoven i den nya stadsdelen. Detta görs genom att tillfråga barn och unga samt analysera och ge råd för förbättringar.

## 1.4 METOD

I barnkonsekvensanalysen (BKA) ingår flera moment. Följande moment har genomförts:

- Inventering av Norrtälje hamns centrala delar inklusive Societetsparken.
- Förskole- och grundskoledialoger.
- Workshops med projektledningen och andra aktörer inom kommunen.
- Analys av dokument.

### 1.4.1 FOKUSOMRÅDEN

Fyra fokusområden valdes ut inför dialogerna och har även använts för strukturen i rapporten. De fyra fokusområdena ska innefatta allt som påverkar barn och unga men med fokus på den allmänna platsmarken.



FIGUR 3. DIALOGEN I NORRTÄLJE HAMNS "VARDAGSRUM" JUNI 2017.



Fokusområdena och dess innehåll listas nedan:



**STADEN**

Norrtäljes stadsrum i förhållande till det nya stadsrummet i Norrtälje Hamn



**TRAFIKEN**

Trafiken i Norrtälje idag, skolvägar och kommunikationer inkluderas liksom den framtida trafikmiljön i Norrtälje Hamn bland annat med gångfartsområden.



**PARKER OCH HÄNG**

Inom detta fokusområde har parkmiljöerna i dagens Norrtälje inkluderats, bland annat Societetsparken. De nya parkerna i stadsbyggnadsområdet liksom Societetsparken inkluderas också i analysen av den framtida parkmiljön i Norrtälje Hamn. Inom detta fokusområde diskuteras också platser att hänga på.



**KAJEN OCH BADET**

Här inkluderas dagens badplatser i staden liksom miljön i Norrtälje Hamn med närheten till havet, kajstråket och det nya stadsbadet som planeras.



FIGUR 4. STADSMILJÖ I DEN BEFINTLIGA STADSKÄRNAN.



#### 1.4.2 INVENTERING

Inventeringen genomfördes i juni 2017. Syftet var att undersöka hur den befintliga miljön ser ut och hur den i framtiden kan kopplas till Norrtälje Hamn. Tre områden utanför Norrtälje hamn undersöktes närmare:

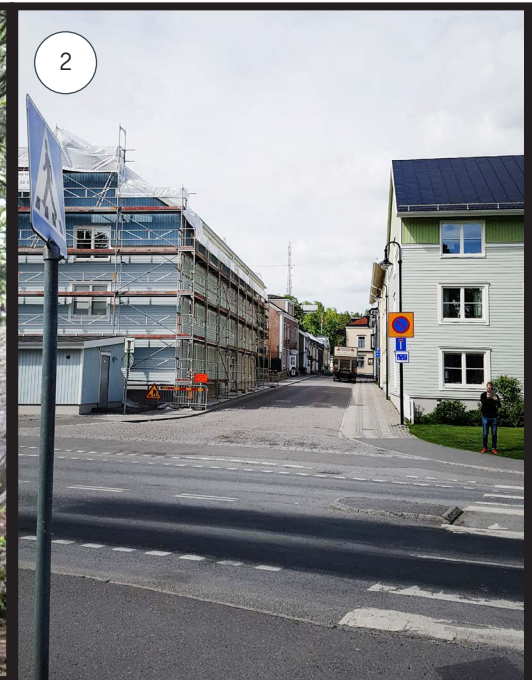
- Societetsparken, där fokus låg på hur parken används i dag. Societetsparken, som ligger söder om hamnen, har en entré in mot Norrtälje stadskärna mot Roslagsgatan. Öster om parken finns ett skogs- och bergsområde, som också inventerades.
- Den befintliga stadskärnan och kopplingen till nya stadsdelen där ett speciellt fokus lades på Roslagsgatans trafik och utformningen av gångfartsområdet (framtida Sjötullstorget) över gatan.
- Området norr om Norrtälje hamn (avgränsat av Vegagatan) och hur kopplingarna som leder norrut kan tänkas fungera.

Nummer 1-6 i kartan (figur 5) illustreras genom bilder från inventeringen, se figur 6.

FIGUR 5. INVENTERADE OMRÅDEN

-  Societetsparken
-  Befintlig stadskärna
-  Befintligt område Nord
-  Granparken
-  Framtida kopplingar





FIGUR 6. BILDER FRÅN INVENTERINGEN.

1. Granparken
2. Övergångsställe Bergsgatan
3. Gångfartsområde i den befintliga stadskärnan
4. Övergångsställe Roslagsgatan
5. Teatern i Societetsparken
6. "Skeppet" i Societetsparken



### 1.4.3 DIALOG

Dialoger har genomförts på två förskolor och två grundskolor. De fyra fokusområdena, staden, trafiken, parker och häng samt kajen och badet användes i dialogerna. Syftet med dialogerna var att undersöka hur barnen använder närområdet i nuläget samt vilka önskemål de har för Norrtälje Hamn.

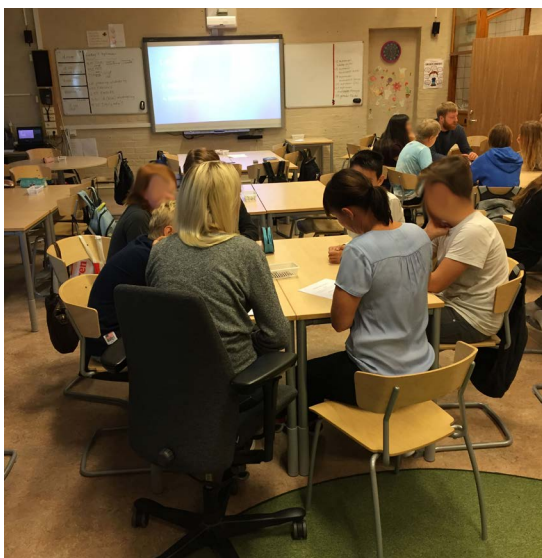
#### **FÖRSKOLEDIALOG**

Under våren 2017 besöktes två förskolor, Nygatans förskola samt Förskolan Parken. Båda förskolorna ligger nära Norrtälje hamn. Barnen som deltog var i åldern fyra till sex år gamla. Totalt 13 barn deltog. Dialogen var mer en diskussion än en intervju med tanke på barnens ålder där de samtalandes om vad de tyckte om platserna de brukade besöka. Ett särskilt fokus fanns på dagens användning av Societetsparken samt på hur en framtida park kan tänkas utformas. Barnen genomförde även en gruppövning där de fick plugga ut var en skulle gå. Resultatet redovisas i figur 12 och 13. Efter dialogen intervjuades den förskollärare som hade varit med under dialogen med barnen. Detta för att förtydliga barnens svar när det uppstod behov av det.

Den biträdande förskolechefen för den tillfälliga förskolan (se kartan i figur 8) som flyttar in i en barack nära Norrtälje hamn våren 2018 intervjuades i samband med dialogerna. Syftet med intervjun var att belysa hur förskolan kan tänkas påverkas av byggandet av Norrtälje hamn.

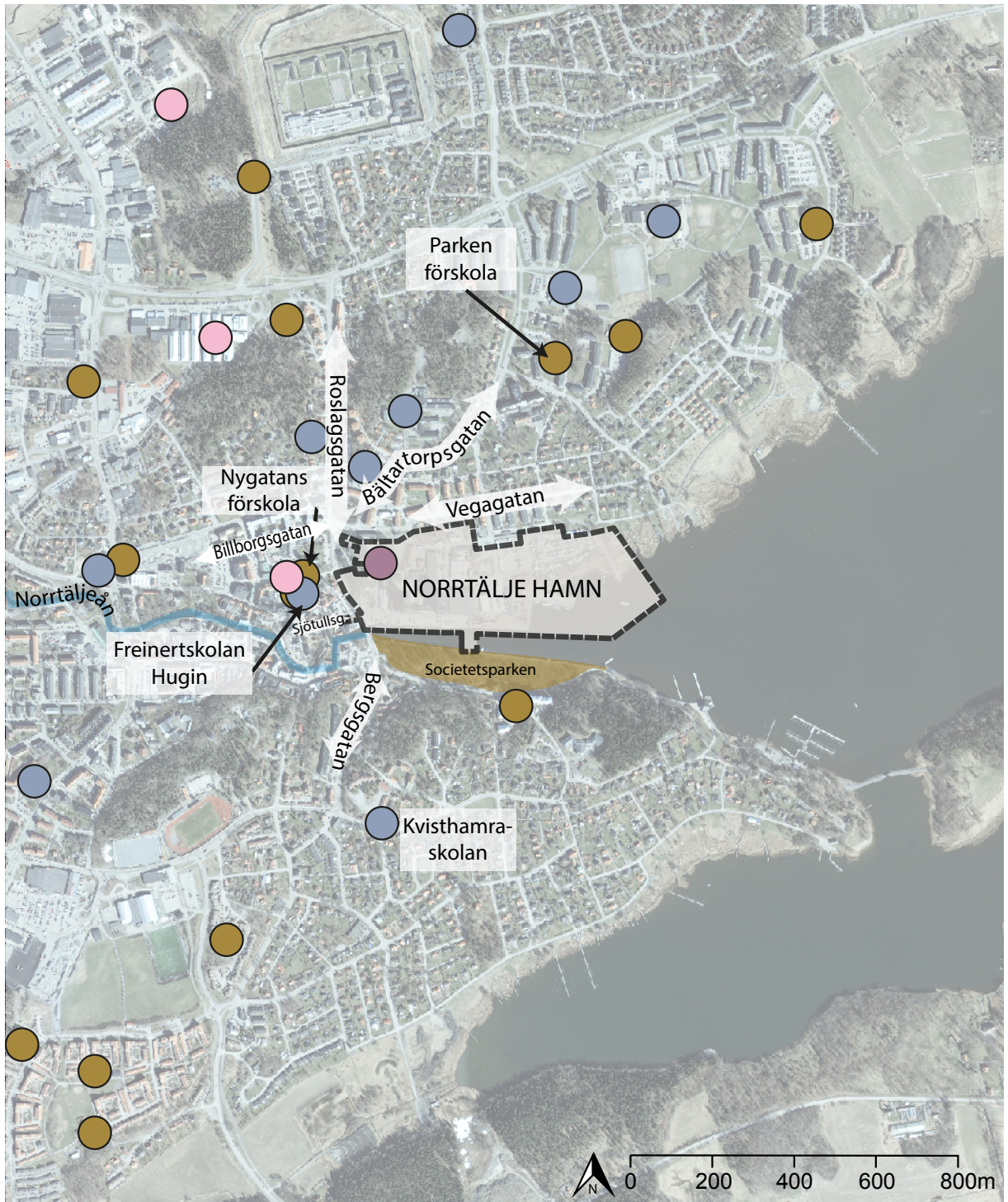
#### **GRUNDSKOLEDIALOG**

Två grundskolor nära Norrtälje hamn besöktes i september 2017. På Kvisthamraskolan besöktes en sjätteklass och på Huginskolan en åttondeklass. En kort introduktion till Norrtälje hamn samt beskrivning av vad en BKA genomfördes. Därefter fick eleverna besvara hur de tog sig till skolan vanligtvis. Sedan delades eleverna in i grupper där varje grupp fick diskutera ett fokusområde tillsammans med en vuxen som antecknade och ställde frågor utifrån frågeställningar som redovisas i bilaga 2. Inför och under gruppövningen fick eleverna inspirationsbilder angående deras respektive fokusområde. Efter gruppövningen fick de skriva ner tre ord vad de vill göra i Norrtälje hamn vilket resulterade i ordmolnet i figur 25.



FIGUR 7. WORKSHOP MED MELLANSTADIEELEVER PÅ KVISTHAMRASKOLAN.





FIGUR 8. BEFINTLIGA SKOLOR

-  Gymnasieskola
-  Grundskola
-  Förskola
-  Tillfällig förskola

#### 1.4.4 ANALYSERADE DOKUMENT

Följande kommun- respektive områdesspecifika dokument hänvisas till samt har analyserats i BKA. Utifrån analysen presenteras åtgärdsförslag som framkommit i och med analysen av dokumenten och finns löpande i kapitel 4. Åtgärdsförslagen kan tas om hand genom revideringar av dokumenten eller omsättas i konkreta åtgärder i projekteringskedet. De konkreta åtgärderna presenteras i kapitel 5. Sweco rekommenderar att åtgärdsförslagen justeras in i de analyserade dokumenten. I bilaga 1 redovisas en sammanställning för analysarbetet av Hållbarhetsprogrammet.

#### NORRTÄLJE KOMMUN - VÄGLEDANDE DOKUMENT

##### *NORRTÄLJES ÖVERSIKTSPLAN 2040*

Norrtälje kommuns översiktsplan 2040 (antogs av kommunfullmäktige 2013-12-09) innebär en långsiktig planering av kommunen som bidrar till att barn och unga ges förutsättningar till ett gott liv även i framtiden, med fokus på år 2040 (ÖP 2040). Barn har ett särskilt stort behov av närströvsområden, det vill säga grönområden nära hem och förskola eller skola. Enligt Översiktsplan 2040 bör sådana områden vara välskötta och ligga inom 300 meter från bostäder, förskolor och skolor (ÖP 2040). Översiktsplan 2040 pekar ut den självorganiserade idrotten som viktig för barn och ungdomar. Lekplatser, skolgårdar, skateparker och småplaner för bollsport är viktiga platser för spontan idrott, som inte behöver bokas i förväg (ÖP 2040). Översiktsplan 2040 pekar också ut kulturen som ett viktigt stöd i utvecklingen för barn, för att förstå hur vårt samhälle och det sociala spelet fungerar (ÖP 2040). Tillgänglighet och trygghet i offentliga miljöer för alla är också en viktig utgångspunkt i planeringen för det framtida Norrtälje enligt Översiktsplan 2040. Barn (men även andra grupper) får bland annat bättre förutsättningar för att leva ett gott liv och väl genomtänkta lösningar för ökad tillgänglighet och trygghet i samhället genomförs (ÖP 2040).

#### NORRTÄLJE HAMN - STRATEGISKA DOKUMENT

##### *VISION FÖR NORRTÄLJE HAMN*

Visionen för Norrtälje hamn är "Norrtälje Hamn - en levande stadsdel för barn, båtar och bad". Här framgår att den nya stadsdelen ska ha fokus på särskild omsorg om barnen med rum för både trygghet och lek (Vision för Norrtälje hamn, 2016).

##### *UTBYGGNADSSTRATEGI*

Utbyggnadsstrategin syftar till att förverkliga projektets vision och skapa en "levande stadsdel för barn, bad och båtar". Strategin ska vara ett styrdokument som beskriver hur utbyggnaden av den nya stadsdelen Norrtälje Hamn ska ske. Den ska också utgöra en handbok för projektet genom att samla mål och principer för utvecklingen av Norrtälje Hamn. (Utbyggnadsstrategi, 2016).

##### *HÅLLBARHETSPROGRAM*

Hållbarhetsprogrammet för Norrtälje Hamn är ett av de viktiga strategiska styrdokumenterna tillsammans med utbyggnadsstrategi för Norrtälje Hamn (vilken är antagen före Hållbarhetsprogrammet). Processer, mål och åtgärder i hållbarhetsprogrammet har till syfte att skapa ett ramverk för styrningen mot hållbar stadsutveckling inom Norrtälje Hamn utifrån platsen och projektets förutsättningar. Hållbarhetsprogrammet version 1.0

samverkar med andra styrdokument till en helhet för projektets planering och genomförande. Dokumentet följer strukturen för CityLab Action, vilket är ett system för hållbarhetscertifiering av stadsdelar som är under framtagande av Sweden Green Building Council (SGBC). (Hållbarhetsprogram ver. 1.0, 2017)

**DESIGN- OCH FUNKTIONSMANUAL**

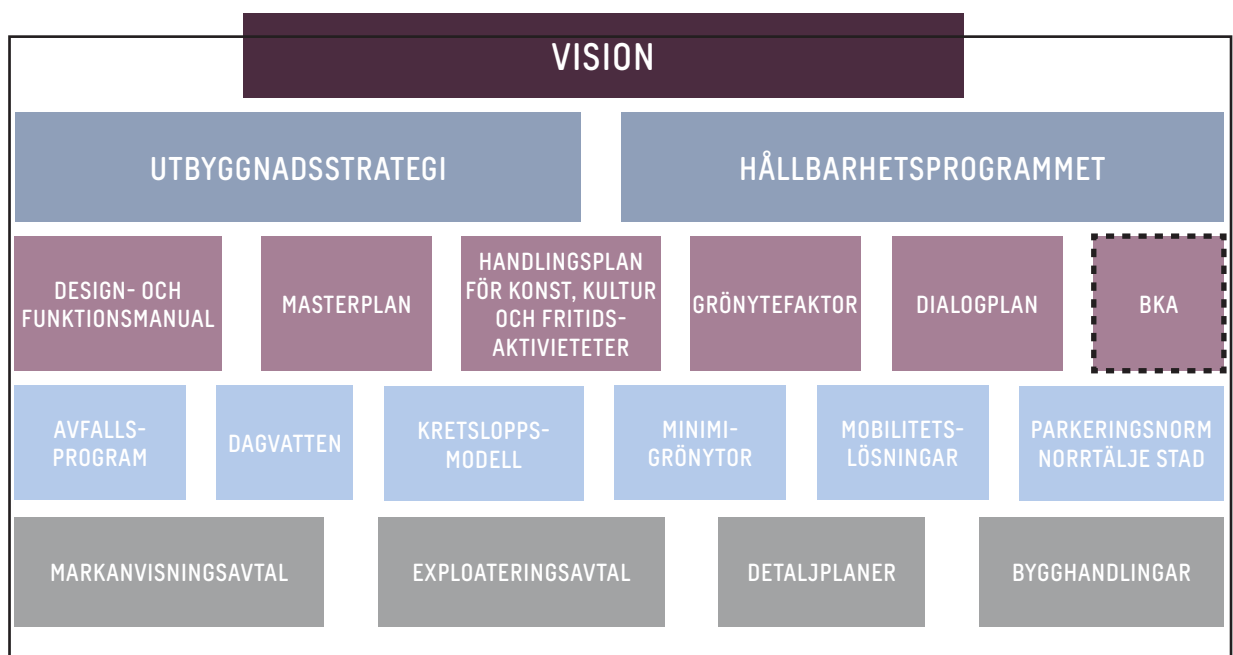
Design- och funktionsmanualen beskriver de offentliga rummets utformning utifrån projektets ambitionsnivå. Dokumentet konkretiserar ovanstående dokument från mål till faktisk utformning. Åtgärdsförslag som presenteras i BKA:n rekommenderas därför att implementeras i dessa dokument om åtgärdsförslagen är möjliga utifrån andra perspektiv än barn och ungas. Den version som var akutell vid analys var daterad fjärde april 2017.

**MASTERPLAN**

Masterplan (skelettplanen) används som underlag för att analysera strukturens påverkan på barn och unga (Masterplan, 2017).

**1.4.5 FÖRANKRING**

En workshop har genomförts med projektets projektledare, hållbarhetsansvarig, landskapsarkitekt samt projekteringsledare där barnkonsekvensanalysens preliminära slutsatser presenterades. Möjlighet gavs för projektet att kommentera resultatet och motivera val som gjorts tidigare i projektet. Workshopen gav input till barnkonsekvensanalysen utifrån frågor som uppstått från analysen. En workshop för en större grupp bestående av förvaltningar och projektledare för andra stora exploateringsprojekt genomförs i barnkonsekvensanalysens slutskede för att förankra analysen i kommunen och för att lyfta frågor som inte hanteras inom projektet.



FIGUR 9. MODELL FÖR STRATEGISK UTVECKLING



## 1.5 TEORI: SÅ FUNKAR BARN OCH UNGA I STADEN

Nedanstående avsnitt beskriver sammanfattande forskning som finns om barn och unga i staden.

Flera faktorer påverkar barns möjligheter till en god uppväxt. Att växa upp i en trygg och social gemenskap där barn kan röra sig så fritt som möjligt i närmiljön kan bidra till en god uppväxt. (Nordström, 2003)

Den täta innerstaden har diskuterats och ifrågasatts som en god uppväxtmiljö för barn och unga inom forskningen. Detta på grund av att kvarterstaden inte nödvändigtvis är säker och trygg för barn att röra sig fritt i. Dessutom är det mindre park och naturområden i kvarterstaden än i ytterstaden, vilket är barns naturliga lekmiljöer. (Nordström, 2003)

### 1.5.1 BARNES LEK OCH PLATSER

Barns behov av lek styrs inte av vilken tillgång till lekplatser som finns. Om de vill leker de hemma, i närmiljön och längs med trafikerade gator oavsett hur miljön kan se ut. (Björklid, 2005) Forskning om hur skolgårdens utformning påverkar barns välmående och lek har gjorts. Resultatet visar att en naturrik skolgård leder till färre konflikter och varierande och harmoniska lekar jämfört med en skolgård med mindre inslag av natur. Dessutom utvecklar barn en koncentrationsförmåga samt bättre motoriska färdigheter i en naturrik miljö. (Boverket & Movium 2015; Faskunger, 2009; Grahn, 2003)

Forskning från Statens folkhälsoinstitut, om hur utformningen av städer, bostadshus med mera påverkar barn och ungas fysiska aktivitet och utveckling, visar att närområdet kring barn och ungas bostad är betydelsefull för deras förutsättningar till lek, fysisk aktivitet och utveckling (Statens folkhälsoinstitut, 2008). God tillgång till lekplatser, parker och grönområden ger ökad fysisk aktivitet hos både yngre och äldre barn.

Beroende på barnets ålder rör de sig i olika stora områden. De yngre har en mindre och de äldre har en större radie som de vill röra sig på. För de yngre barnen är därför den absoluta närmiljön viktig där barnen kan ta sig till närliggande park med hjälp av vuxen eller kunna leka säkert på bostadens eventuella innergård. Äldre barn vill ha närhet till större lekområden, till exempel skog, cykelmöjligheter eller en liten fotbollsplan, men som ändå ligger nära bostaden. Barn i alla åldrar vill även upptäcka egna platser, ju äldre barn desto längre bort. (Berglund & Jergeby, 1998)

### 1.5.2 UNGDOMAR

Vad det gäller ungdomar är de mer lika vuxna genom att de kan röra sig självständigt inom större områden. Ungdomar nyttjar kollektivtrafiken i stor utsträckning och har därför krav på turtäthet och närliggande hållplatser till relevanta målpunkter. Tydlighet och trygghet i trafiklösningar är viktig då många av ungdomarna inte har tillräcklig erfarenhet av trafiksituationer eftersom de saknar körkort och erfarenhet.

Undersökningar visar att unga helst vill vara med kompisar och bara umgås (t.ex. fritidsundersökningen i Göteborg 2005). De använder det offentliga rummet bland annat för att umgås med kompisarna och söker sig till informella mötesplatser där de själva kan skapa regler för hur de vill umgås utan



krav på prestationer. (Andersson, 2008) Ofta är dessa mötesplatser utomhus eftersom lån av lokaler ofta kräver en vuxen ansvarig och kan begränsa de ungas frihet och självständighet. Platserna behöver vara anpassade för ungdomar men samtidigt kännas trygga för samtliga medborgare. (Andersson, 2002)

### 1.5.3 FÖRSKOLA OCH SKOLA

Placering av förskola och skola i förhållande till bostaden är viktig för att barnen ska kunna ta sig till och från skolan på ett säkert och tryggt sätt. Om det är mycket trafik minskar möjligheten att ta sig dit på egen hand vilket innebär att antalet skolskjutsar med bil ökar och komplicerade trafiksituationer utanför skolans hämtning- och lämningsplats kan uppstå. Detta påverkar negativt de barn som tar sig till skolan själva och möts av trafikkaros när de anländer, eftersom skolan ofta inte är utformad att kunna ta emot många bilar samtidigt. Undersökningar som Vägverket genomfört visar på att fler barn tar sig till skolan på egen hand om skolvägen uppfattas som säker, där det finns ett sammanhängande nät av cykel- och gångvägar med säkra övergångar. (Vägverket, 2005)

### 1.5.4 TRAFIK OCH BARRIÄREFFEKTER

Små barn har inte förmågan att på egen hand handskas med trafiken då de saknar erfarenhet om trafiken, tillräcklig simultankapacitet samt inte har ett fullt utvecklat vidvinkelseende förrän vid tolv års ålder. En trafikplanering som tar hänsyn till barns rörelsemönster med tydliga övergångsställen (eller genomgående trottoarer) och låga hastigheter gör det möjligt för barn att säkrare och tidigare ta sig till skolan på egenhand vilket stärker barnets frihetskänsla. (Vägverket, 2000)

Om trafikplaneringen inte blir rätt från början kan till exempel gator med höga hastigheter skapa barriärer mellan bostad och målpunkt, vilket kan göra att barnet behöver vuxenstöd. Detta blir särskilt begränsande för barn i åldrar över 11 år då behovet av större rörelsefrihet blir allt viktigare. (Berglund & Jergeby, 1998)

Studier visar att 95 % av 7 – 9 åringar går till skolan om det är trafikseparerade områden men i icke trafikseparerade områden går endast hälften av 7 – 9 åringarna. Endast ett fåtal 12-åringar får cykla till skolan för sina föräldrar i icke trafikseparerade områden. Anledningarna från föräldrarna är att det är en komplex trafikmiljö och att cykelbanorna inte skapar ett sammanhängande nät. Dessa begränsningar leder till att barn inte får sin naturliga frigörelse, utveckling och rumsliga uppfattning. (Björklid, 2005)



2

BARNEN I  
NORRTÄLJE  
ÅR 2017



## 2. BARNEN I NORRTÄLJE 2017

I detta avsnitt beskrivs området utifrån de fyra temana; staden, trafiken, parker och häng samt kajen och badet.

Beskrivningen baseras bland annat på information från platsbesök/inventering juni 2017 (barnperspektiv) samt dialoger i juni och augusti 2017 (barnens perspektiv).



### 2.1 STADEN

I Norrtälje centrum finns flera torg, gågator och affärer. Norrtälje ån rinner genom staden och mynnar ut i hamnbassängen. Vid inventering (sommaren 2017) har markarbeten påbörjats inom Norrtälje hamn-området.

Hamnbassängen utgör idag en mindre barriär för rörelser mellan Norrtälje hamn och Societetsparken. Barnen rör sig över stora delar av Norrtälje stad inklusive omgivningar, bland annat hänger grundskolebarnen i citykärnan, parkerna, på ICA Kryddan, kulturskolan, kärleksudden, skateparken och idrottsplatsen se karta Målpunkter i staden (s 21), karta Målpunkter Bad (s 29) och karta Målpunkter parker och häng (s.26). De yngre grundskolebarnen pratar särskilt under dialogen om deras upplevda otrygghet vid skateparken där äldre ungdomar gärna vistas. De yngre barnen vill använda skateparken för att åka "kickbike" (sparkcykel), vilket inte finns möjlighet för utan föräldrars närvaro som ger trygghet. Ungdomarna i årskurs åtta utövar sporter, hänger, fikar och möts upp för att gå hem och hänga hemma hos någon. De pekar i grundskoledialogen på att de saknar aktiviteter att göra i staden, till exempel efterfrågas fler affärer, fik och enklare restauranger liksom platser där det är möjligt att umgås utan att det kostar för mycket pengar eller kostar alls. Förskolebarnen åker med förskolan till biblioteket, museet, på teater och på gymna i "Skeppet", en träningslokal där förskolor hyr in sig. De åker också ibland till ån för att se på vattnet och leka.



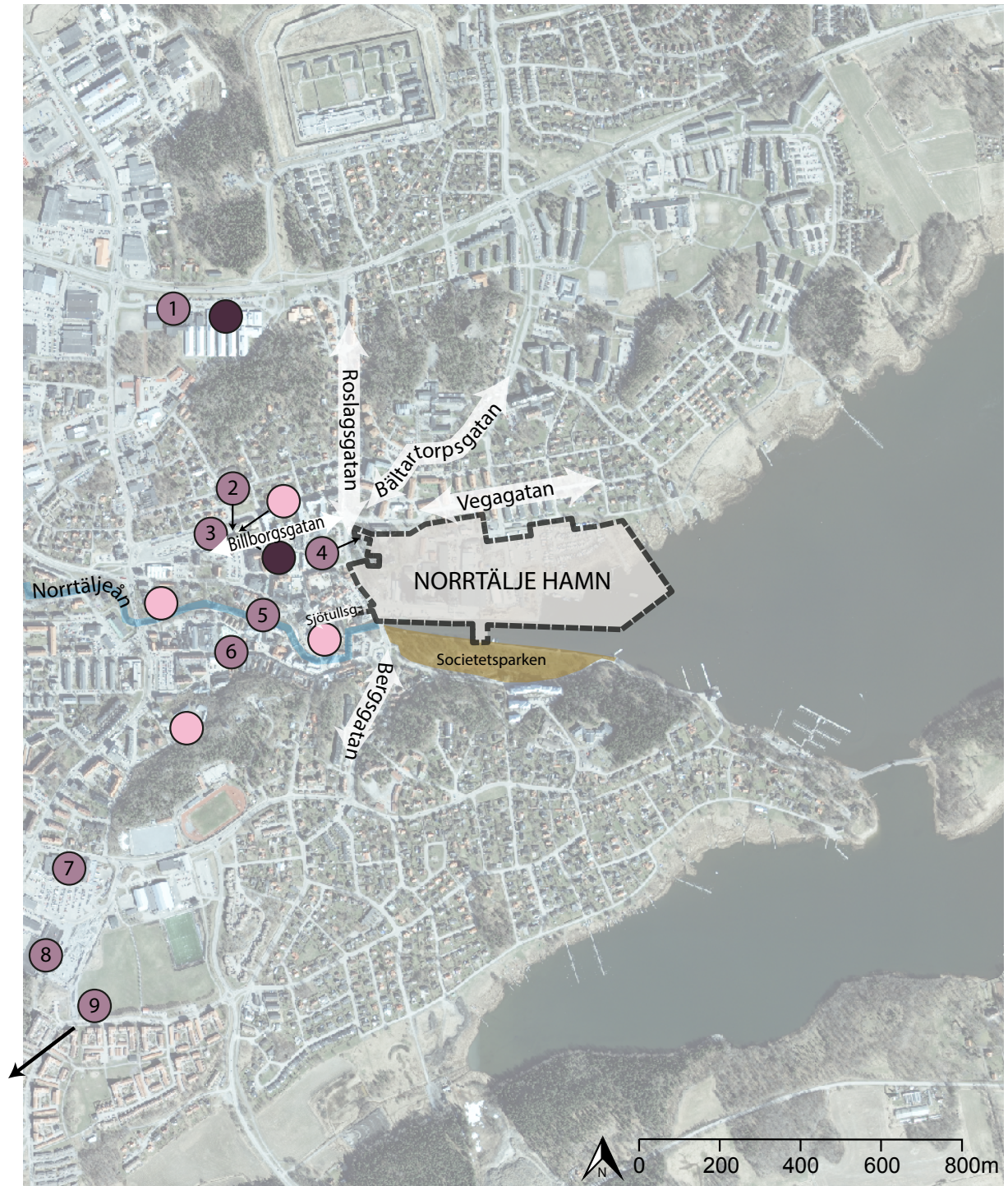
"Vi går ofta på stan. Då leker vi med tärningar, går efter ån. Snurrar och gör matteupdrag. Vi tittar på flodhästarna i ån. Stenarna är flodhästar och krokodiler. Vi äter glass på stan. Vi fikar, vi tittar på stora lastbilar och pratar om vad de gör här." (Förskoledialog Nygatans Förskola)

"Det är läskigt med gubbar. Svårt att uppfatta om de kommer att stanna. Bra med hastighetsänknings. (Grundskoledialog, Huginskolan, ÅK 8)

"Ett centrum är mitten av något, Mitten i en stad, Där alla vill va, Jordens centrum, Mest byggnader och människor, Samlingsplatser med torg, parker, Något stort." (Grundskoledialog Kvisthamraskolan, ÅK 6)

"I Norrtälje träffar man alltid någon man känner." – Grundskoledialog Huginskolan, ÅK 8

FIGUR 10. NORRTÄLJE HAMN INNAN PÅBÖRJADE BYGGARBETEN



FIGUR 11. MÅLPUNKTER I STADEN

- |                       |                             |  |
|-----------------------|-----------------------------|--|
| ① Ungdomshuset Verket | ⑤ Biograf                   | ⑨ Norrtälje porten, ca 2,5 km från centrum |
| ② Ica Kryddan         | ⑥ Espressohouse             | ● Museum                                   |
| ③ Busstorget          | ⑦ ICA Flygfynen             | ● Bibliotek                                |
| ④ Kulturskolan        | ⑧ Flygfältets handelsområde |  |







## 2.2 TRAFIKEN

Trafiken kring Norrtälje hamn går i huvudsak på genomfartsleden Roslagsgatan/Bergsgatan, samt på de lite mindre gatorna Bältartorpsgatan och Vegagatan, se karta på sidan 24. Trafiken på Roslagsgatan omfattar cirka 10 500

fordon per vardagsmedeldygn (2009), på Bältartorpsgatan cirka 500 fordon per vardagsmedeldygn och på Vegagatan 3200 fordon/ vardagsmedeldygn (2008). På Roslagsgatan och Vegagatan var hastigheten i 85 percentilen cirka 47km/h (WSP, 2013), hastigheten är reglerad till 50km/h, med rekommenderad hastighet om 30km/h på delar av sträckan. (Inventering)

Korsningen mellan Vegagatan/ Billborgsgatan och Roslagsgatan finns det övergångsställen med trafiksignal. Vid Sjötullsgatan/Roslagsgatan är korsningen ej reglerad med trafiksignal. Av de tillfrågade fanns det många som gick till skolan. Av dessa är det några stycken som går längs med Bergsgatan/ Roslagsgatan liksom längs Vegagatan när de går till skolan (Grundskoledialog). De ej signalreglerade vägarna utgör barriärer för barnens tillgänglighet i staden och kan utgöra en trafiksäkerhetsrisk. Roslagsgatan/ Bergsgatan är idag en barriär i kopplingen mellan Norrtälje stadskärna och Norrtälje hamn samt Societetsparken.

I Norrtälje stadskärna finns flera områden som idag är gångfartsområden. I dialogen med förskolebarnen framkom det att varken barn eller pedagoger visste vad ett gångfartsområde är och att sådana finns i centrala Norrtälje under sommarmånaderna trots att de går där dagligen. Förskolebarnen fick i uppgift att sätta en "plupp" på en konventionell gata där man bör gå och samma övning vid ett gångfartsområde, se resultatet i figur 12 och

Det är Läskigt när det kommer bilar (på gångfartsområde) (Förskoldialog Nygatans förskola)

Det är svårt att uppfatta om de (gubbarna) kommer att stanna. Då är det bra med hastighetssänkningar." – Grundskoledialog, Huginskolan, år 8



FIGUR 12. EXEMPEL PÅ GÅNGFARTSOMRÅDE DÄR FÖRSKOLEBARNEN HAR PLACERAT KLISTERMÄRKEN DÄR DE GISSAR DE SKA GÅ.



FIGUR 13. EXEMPEL PÅ TRADITIONELL GATA DAR FÖRSKOLEBARNEN HAR PLACERAT KLISTERMÄRKEN DÄR DE GISSAR DE SKA GÅ.



Vi ska akta oss för bilarna. Vi går på led, en fröken först en fröken sist.  
(Förskoledialog Nygatans förskola)

13. Barnen sätter plupporna på trottoaren på den konventionella gatan, när det gäller gångfartsområdet sätter barnen plupporna både till sidan och i mitten. Resultatet visar tydligt att barnen inte vet hur och var de ska gå vilket gör det till otrygg trafikmiljö. En pedagog berättar att bilarna inte alltid stannar när de går inom ett gångfartsområde och barnen tycker det är lite läskigt när det kommer bilar. Pedagogerna visste inte att bilarna kör på de gåendes villkor inom gångfartsområdet. Vid Kvisthamraskolan finns ett gångfartsområde, där vet endast vissa av barnen i årskurs sex vad detta område innebär. Barnen berättar också att bilarna inte alltid följer gångfartsområdets regler.



FIGUR 14. GÅNGFARTSOMRÅDE VID KVISTHAMRASKOLAN.







FIGUR 15. GÅNGFARTSOMRÅDE I BEFINTLIG STADSKÄRNA.







FIGUR 16. MÅLPUNKTER TRAFIK

-  Bergsgatan/Roslagsgatan
-  Vegagatan
-  Gågata/gångfartsområde
-  Gågata/gångfartsområde sommartid
-  Busstorget







FIGUR 17. UTEGYMMET, SOCIETETSPARKEN



FIGUR 18. STRÅK UTAN BELYSNING

"Jag älskar snurren. Jag kan snurra jättefort. Så jag kissar på mig."  
Förskoledialog Nygatans Förskola



## 2.3 PARKER OCH HÄNG

I Societetsparken finns stora gräsytor, träd, utegym och lekplats som bland annat används av förskolegrupper. Förskolebarnen beskriver att de besöker Societetsparken både med deras föräldrar och med förskolan. De leker framförallt i lekparken där de gillar att klättra i "Skeppet", hoppa studsmatta och spela boll. På vissa stråk i Societetsparken är det glest mellan gatlyktorna. Detta gör att parken upplevs som mörk på kvällarna. Likaså känns skogsområdena ovanför Societetsparken otrygga i och med att parken och skogen endast har ett fåtal entréer och få målpunkter är det få som rör sig igenom parken och därmed kan den kännas otrygg för vissa barn till exempel om ungdomsgång hänger i skogsområdet men yngre barn vill leka.

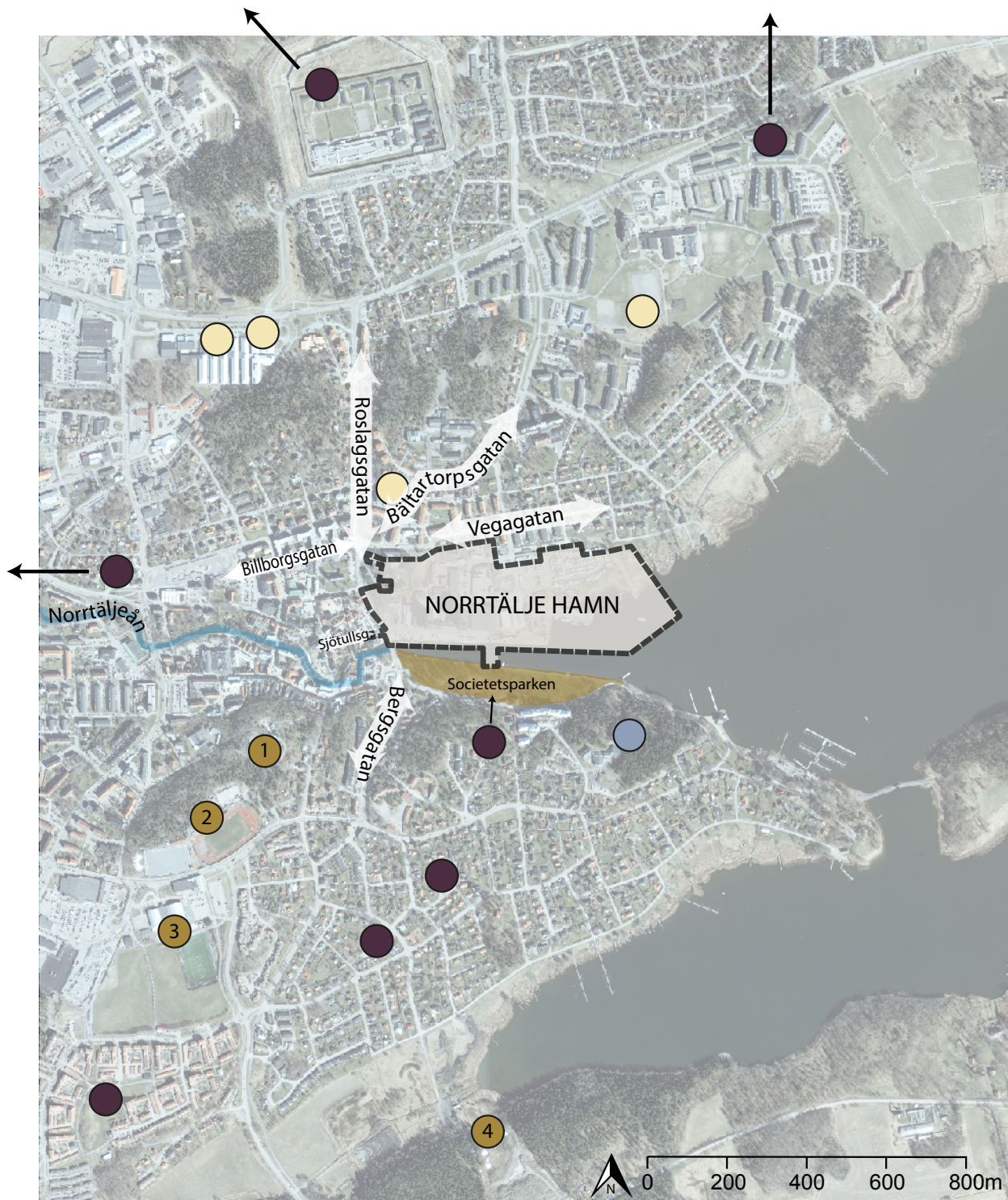
En pedagog berättar att de ibland lekar i skogen bakom Societetsparken där det är mer lå. Här lekar de bland annat med pinnar, klättrar i träd och bygger kojor. Grundskolebarnen berättar i dialogen att Societetsparken inte används eftersom det saknas aktiviteter att göra. De åker oftast bara dit när det är aktiviteter som lockar, som till exempel Hamnkalaset. Istället går de runt på stan och pratar/hänger med sina kompisar. "Vi gör ingenting" berättar de i grundskoledialogen. De saknar ställen där de bara kan vara utan att behöva köpa något. Espresso House är en plats där de träffar kompisarna ibland men det blir för dyrt att hänga där för ofta, några påpekar att "ingen hänger på Espresso House längre" under skoldialogen med årskurs åtta.

Sporter som fotboll, basket och cykling/BMX utövas. Konstgräset idrottsplatsen vid Sportcentrum och cykelbanan i Kvisthamrabacken nämns som favoritställen. Några barn nämner att de spelar datorspel på sin fritid, hemma och träffar kompisarna online istället.











FIGUR 19. STORA GRÄSMATTOR SOM KÄNNETECKNAR SOCIETETSPARKEN.





FIGUR 20. MÅLPUNKTER PARKER OCH HÄNG

- |  |  |
|--|--|
|  Norrtälje Badhus       |  Idrottsplats/sporthall |
|  Skateparken            |  Lekpark                |
|  Sportcentrum           |  Park                   |
|  Kvisthamrabacken       |  |
|  Idrottsplats/sporthall |  |





"Det finns inget att göra i parken. Det finns bara massa bänkar och små barn som är i vägen."  
(Grundskoledialog Kvisthamraskolan ÅK 6)

"Det är bra när det finns aktiviteter som pingisbord och schack. Aktiviteter som alla gillar."  
Grundskoledialog Kvisthamraskolan år 6

I Konsekvensbeskrivning av strukturplan för Norrtälje hamn beskrivs ett ungdomskulturhus (u-huset) i Norrtälje hamn som en ungdomsgård för äldre barn och ungdomar (från årskurs sju) (WSP, 2013). Ungdomsverksamheten finns inte längre kvar i hamnen, dock finns det en fritidsgård (Brännäsgården, för unga mellan 12-17 år) och ett ungdomshus (Verket, i Rodengymnasiets lokaler för unga mellan årskurs 9 till 25 års ålder) i närheten av Norrtälje hamn. I vilket omfång dessa används har inte analyserats. På grundskoledialogen har dessa inte nämnts men det betyder inte att ingen använder dessa eftersom dialogen omfattar ett mindre urval av de barn (upp till årskurs 8) som bor och vistas i Norrtälje. Busstorget och särskilt ICA Kryddan nämns under skoldialogen som platser som ungdomarna använder för häng.



FIGUR 21. "SKEPPET", SOCIETETSPARKEN. ÄLSKAD AV DE YNGRE BARNEN I DIALOGEN.



## 2.4 KAJEN OCH BADET



I Norrtälje kommun finns många badplatser, i närheten av Norrtälje stad och hamn något färre. Barnen berättar i dialogerna att de idag särskilt använder de allmänna badplatserna vid Kärleksudden, Lommarbadet och Lundabadet samt badar i badhuset. I centrum finns inga badplatser och därmed ingen möjlighet till bad. Det finns få eller inga stegar längs kajerna vilket upplevs som osäkert och möjligheten att ta sig upp om man skulle falla i är liten.

Kajen i Societetsparken utgör en säkerhetsrisk för de små barnen. Pedagogerna i förskoledialogen förklarar att de endast leker i lekparken i Societetsparken och att barnen har stränga regler om att hålla sig inom ett visst avstånd från kajkanten. En förskollärare förklarar: "Vi har ett osynligt staket. Barnen får bara gå till Apan (en staty nära lekparken)". De tillfrågade förskolebarnen vet att vatten kan vara farligt och att man ska vara försiktig. Barnen åker inte och badar med förskolan. Det är ett för stort ansvar för pedagogerna. De badar dock med sina föräldrar i badhuset. De yngre grundskolebarnen tillåts inte heller att själva bada på badplatserna som ligger någon kilometer från Norrtälje centrum.

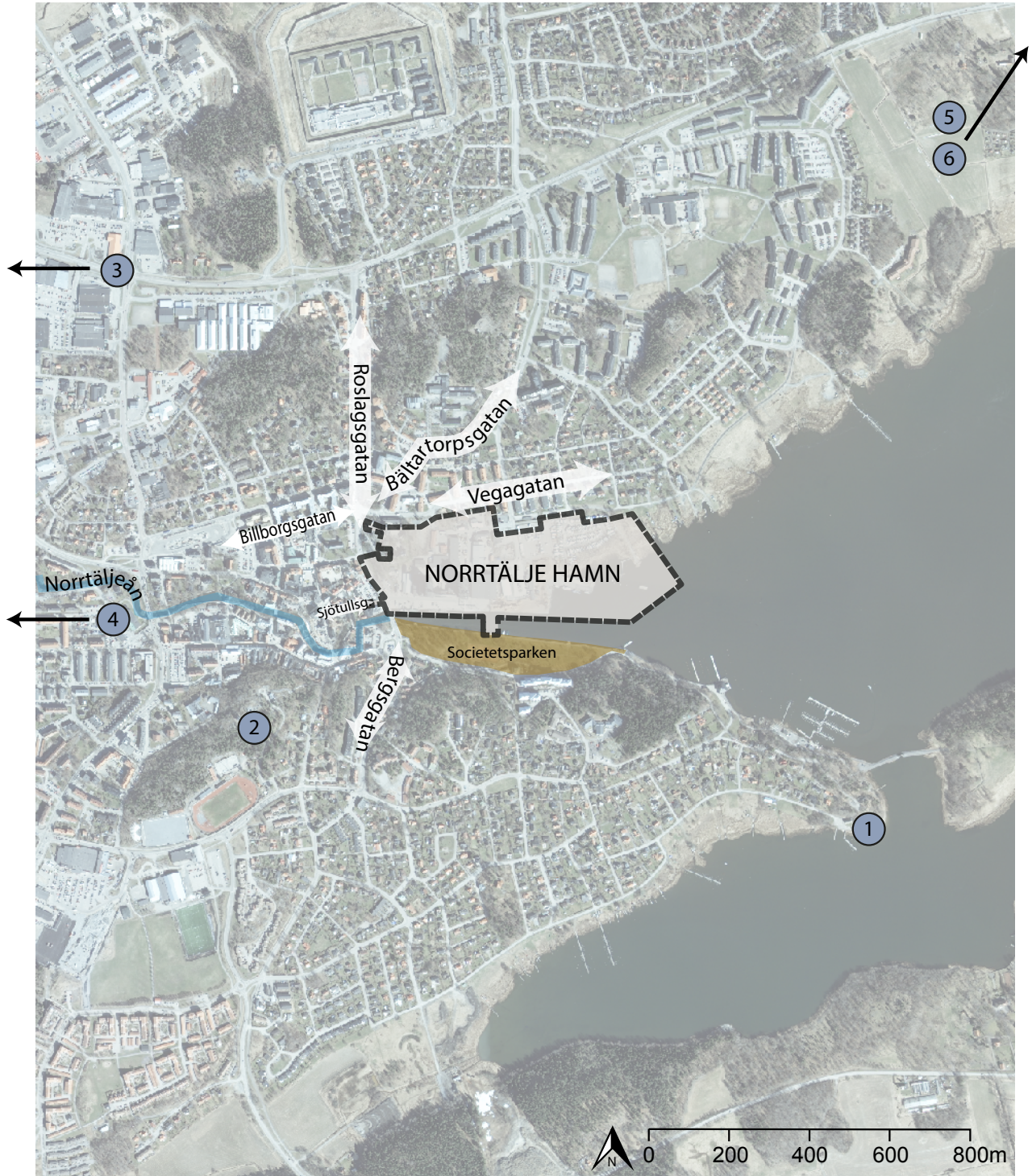
"Det är lite läskigt. Man kan sjunka."  
Förskoledialog Nygatans Förskola

"Det är rent på en bra badplats och inte för trångt. Utsikt. Sand. Gräs. Bryggor. Flytbryggor. Hopptorn. Djupt. Klippor." – Grundskoledialog Huginkolan år 8



FIGUR 22. KAJKANTEN VID SOCIETETSPARKEN





FIGUR 23. MÅLPUNKTER BAD

- ① Kärleksudden
- ② Norrtälje Badhus
- ③ Malstabadet, ca 5 km från centrum
- ④ Lommarbadet, ca 1,5 km från centrum
- ⑤ Gillfjärdens badplats, ca 8,5 km från centrum
- ⑥ Lundabadet, ca 8 km från centrum



3

BARNEN I  
NORRTÄLJE  
ÅR 2030

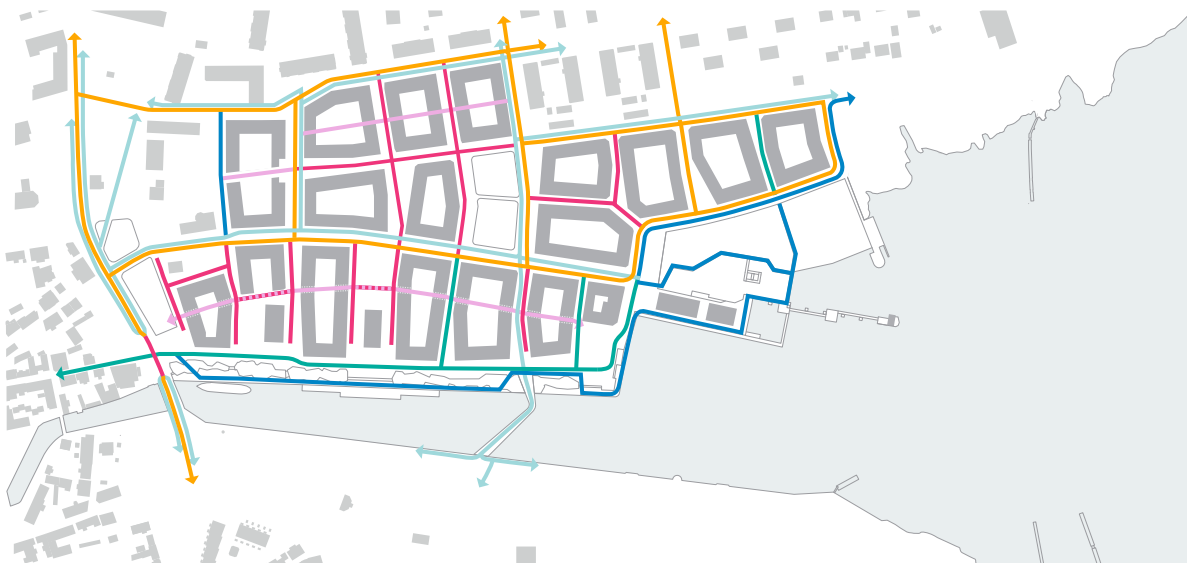






### 3.2 TRAFIKEN

Enligt utbyggnadsstrategin för Norrtälje Hamn ska gång- och cykeltrafik prioriteras. I Design- och funktionsmanualen presenteras en trafikstruktur (se karta Trafikstruktur figur 26) med flera hierarkier. Det framgår att lokalgatorna får biltrafik, medan sådan trafik begränsas till att ske på fotgängares villkor inom gångfartsområdena.



FIGUR 26. TRAFIKSTRUKTUR (DESIGN- OCH FUNKTIONSMANUALEN AV SYDVÄST ARKITEKTER OCH LANDSKAP)

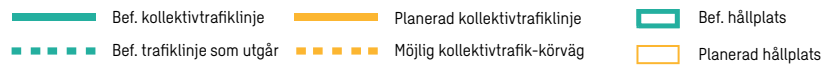
- |   |   |   |  |
|---|---|---|--|
|  | Lokalgata, gata med bla busstrafik            |  | Gångstråk; tillgängliga stråk för gående   |
|  | Gångfartsområde; fordon på de gåendes villkor |  | "Tvärstråket"; stråk genom kvarter         |
|  | Gång-cykelväg; för gång- och cykeltrafik      |  | Gågata; gående, cyklar samt behörig trafik |

Den övergripande gatustrukturen redovisas i karta Trafikstruktur (figur 26) och karta Kollektivtrafik (figur 27). Gaturummen ska därför utformas för att vara säkra, överblickbara och tydliga med barns, fotgängares och cyklisters behov som utgångspunkt. Hänsyn ska tas till deras specifika och skilda behov enligt hållbarhetsprogrammet. De mindre gatorna ska utformas som gångfartsområden vilket minimerar biltrafik och möjliggör för bollspel, cykel och socialt umgänge för barnen i området enligt Design- och funktionsmanualen

Tillgängligheten till den nya stadsdelen planeras bli hög. Cykel är ett hållbart transportmedel vars popularitet är ökande. Cykeln skapar tillgänglighet till staden samt används för jobbpendling som hel eller del av resa och i ökande grad för träning." (Utbyggnadsstrategin) Barn kan cykla, gå och åka buss till och från sina aktiviteter. Genom området planeras en kollektivtrafiklinje, trafikerad med buss. En planerad busshållplats kommer att finnas vid hamnparken och befintlig busshållplats vid kulturskolan behålls enligt figur 27. En tät turtäthet med bussar som passar med barnens skoltider är viktigt för tillgängligheten.



FIGUR 27. KOLLEKTIVTRAFIK, BEFINTLIG OCH PLANERAD (DESIGN- OCH FUNKTIONSMANUALEN AV SYDVÄST ARKITEKTER OCH LANDSKAP)



En aspekt i trafiksäkerheten är belysningen. Trafiksäkerhetsmässigt känsliga platser som övergångsställen ska ha särskild belysning enligt hållbarhetsprogrammet och "den funktionella principen" ska säkerställa att områdets belysning uppfyller kraven för trafiksäkerhet och framkomlighet. (Design- och funktionsmanual)





### 3.3 PARKER OCH HÄNG

Den översiktliga strukturen för parker finns i karta Grönstruktur. Norrtälje Hamn är beläget med närhet till kaj helt i söderläge och på andra sidan hamnbassängen stadens stadspark, Societetsparken från 1860-talet. Societetsparkens i nuläget enda entré mot staden i väster kompletteras med en öppningsbar gång- och cykelbro över hamnbassängen som skapar en god tillgänglighet till större parkområden. Norrtälje hamn kompletteras också med nya parkrum förutom redan existerande parker, så som Roslagsparken och Kärleksparken längs Roslagsgatan. Inom området utvecklas Galärsparken i öster och Hamnparken kommer till centralt inom området enligt figur 28. Sjtullstorget utformas som en entréplats och blir den viktigaste sammanknytningspunkten mellan stadsdelarna och en port till hamnen. Här ges utrymme för uteserveringar på torget och i anslutning till ångfartyget S/S Norrtälje. Hamnplan som är en förlängning av kajpromenaden i öster utformas med omsorg som en mötesplats med utrymme för torghandel, uteserveringar och exempelvis en isbana vintertid.

Ett levande torg förändras ständigt genom olika aktiviteter under alla årstider. I anslutning till Sjtullstorget och Hamnplan bör det finnas öppna, inbjudande lokaler i bottenvåningarna, för café, restaurang, butiker eller offentlig verksamhet för att platsen ska levandegöras. (Utbyggnadsstrategi, 2016)



FIGUR 28. GRÖNSTRUKTUR (DESIGN- OCH FUNKTIONSMANUALEN AV SYDVÄST ARKITEKTER OCH LANDSKAP)

-  Trädalléer lokalgator
-  Grönska på klippor
-  Parkmark
-  Stilleben

Barn behöver en säker och attraktiv stadsmiljö. Det gäller för all form av stadsmiljö men inte minst för lekplatser, ytor som fungerar som barns speciella mötesplatser. Barns lek kan ta många olika uttryck och ske på många olika platser. Norrtälje Hamn ska bli barnens stadsdel och olika typer av ytor för lek skall därför eftersträvas. Förutom lekplatser kommer klipporna längs kajpromenaden (se avsnitten om kajen och badet) och gångfarts-



områdena erbjuda miljöer för lek. (Design- och funktionsmanual, 2016)  
Lekplatserna ska ha områden med såväl solljus och med skugga, ett bra mikroklimat liksom god ljus- och luftkvalitet enligt hållbarhetsprogrammet. Societetsparken förbindes till den nya stadsdelen med hjälp av en gång- och cykelbro, Havslänken. (Utbyggnadsstrategi, 2016) Hamnbassängen har tidigare utgjort en barriär i staden, likaså har Societetsparken utgjort en trygghetsbarriär eftersom parken inte har ett större flöde av människor. Havslänken, den nya gång- och cykelbron ska dock förhindra detta genom att knyta ihop Norrtälje hamn med parken, skapa en ny entré och gångflöde genom societetsparken.



### 3.4 KAJEN OCH BADET



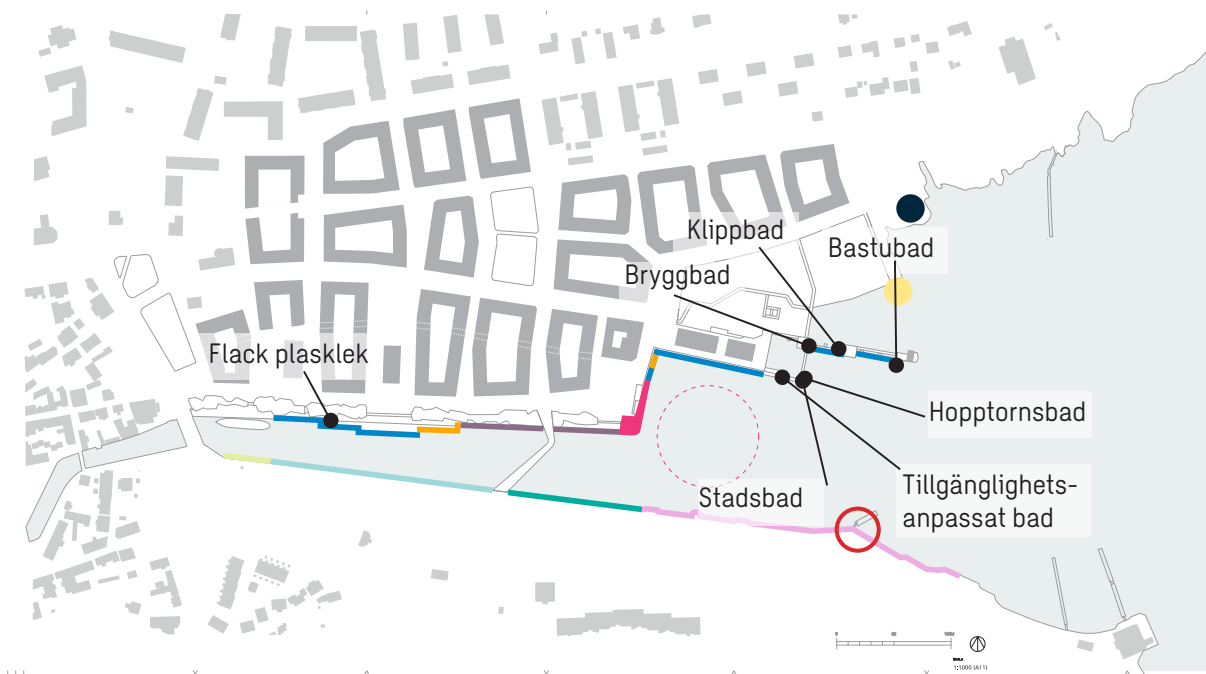
Klipporna längs kajen kommer erbjuda möjligheter till spontanlek genom sin utformning. Här kan man klättra och hoppa, krypa och gömma sig. Utformade mindre lågpunkter kan samla mindre mängder regnvatten och fungera som vattenlek för barn i varierande åldrar. (Design- och funktionsmanual, 2016) Konstn i parkerna och längs kajen kan i sig bidra till att inspirera och inbjuda till lek. (Design- och funktionsmanual, 2016). Klippan blir som helhet ett kraftfullt landskapselement och bidrar till inbjudande platser för vistelse och en lekfull miljö. (Design- och funktionsmanual, 2016) I Design- och funktionsmanualen trycker man särskilt på att hela miljön skall inbjuda till lek. Badmöjligheter i området ordnas med ett hamnbad vid piren och Hamnplan.

Det skulle vara ett cirkustält så vi kan leka cirkus och vara där när det regnar. Och massor av snäckor. Leksaker i vattnet.” – Förskoledialog Nygatans förskola

Längs kajen och Hamnpiren placeras säkerhetsutrustning som livräddningsutrustning, kajstege och brandsläckare (Design- och funktionsmanual, 2016). Förskolelärarna önskar dock säkerhet mot vattnet eftersom det är höga kanter och barnen kan ramla i vattnet (Förskoledialog)

”Längs med kajen skulle det vara bra med restauranger, Wi-fi, Slackline högt upp, ett gymnastik gym. Man skulle kunna hyra båtar (trampbåtar, kajak, kanot, SUP-bräda).” – Grundskoledialog Huginkolan år 8

De yngre grundskolebarnen menar att en bra badplats har rutschkanor, är indelad med olika djup, vattnet är rent och är inte nedskräpad. Det finns restauranger, caféer och kiosk i närheten. Det ska också finnas klippor och sandstrand att gå i ifrån. (Grundskoledialog)



FIGUR 29. BÅTFUNKTIONER OCH BADPLATSER (DESIGN- OCH FUNKTIONSMANUALEN AV SYDVÄST ARKITEKTER OCH LANDSKAP)

- Besökshamn (fritidsbåtar)
- Besökshamn (fritidsbåt)
- Gästhamn (båtlängd ≤10 m)
- Elbåtar med laddstolpar
- Gästhamn (båtlängd ≤15 m)
- Besökshamn djup (fartyg, färja)
- Ej angoring
- Färjetrafik
- Båtramp
- Fritidsbåtshamn
- Bensinmack & gästhamnsfunktioner
- Vändzon färjetrafik

4

ANALYS





## 4.1 STADEN

### 4.1.1 STADSSTRUKTUR

Stadsstrukturen som visas i Design- och funktionsmanualen med kvartersstruktur i rutnät ger en bra överblickbarhet liksom orienterbarhet för barn och unga. Vissa gator är körgator (kallas lokalgator) och andra gator endast körbara (d.v.s. gångfartsområden). Dessa analyseras vidare under Trafiken.

En jämlik stad är tillgänglig för alla, vuxna som barn, och det är särskilt viktigt att alla människor kan känna sig säkra och trygga och trivas på gator, torg och i parker. Det innebär till exempel att det ska finnas gott om plats på trottoarerna, att gator och torg ska vara vindskyddade och att det ska finnas aktiviteter, miljöer, verksamheter och service som lockar många. (Utbyggnadsstrategi, 2016) Åtgärden 4-1 i hållbarhetsprogrammet visar på att det är viktigt att stadsmiljön utvecklas utifrån fotgängares perspektiv. Barn är en del av de gående och det är precis som det står i hållbarhetsprogrammet viktigt att stadsmiljön utvecklas för gående. Men eftersom barn upplever stadsrummet på en lägre höjd än vuxna finns det risk att detta glöms bort och behovet kan därför förtydligas i åtgärden.

I avsnitt 3 Barnen i Norrtälje Hamn år 2030 går det att utläsa att barnen önskar fler aktiviteter då många av de tillfrågade barnen upplever att det finns för få saker att göra i staden liksom att de platser som de idag använder (eller vill använda) i flera fall upplevs som otrygga till följd av att äldre ungdomar också använder dessa platser. Norrtälje Hamn bör möta barnens behov av aktiviteter och platser att hänga på. Det innebär att platser för både små och stora barn och unga behövs. Generellt sett är det platser för äldre barn (grundskoleålder) och tonåringar som saknas i förslaget. En lösning är Vallastadens så kallade "Felleshus" (gemensamhetslokaler) som är ett exempel på en yta som ungdomar (och vuxna) kan utnyttja. Ett annat förslag är att utnyttja de komplementbyggnader som enligt Design- och Funktionsmanualen ska inrymmas i området som väderskydd (till exempel med sittytter under tak) om funktionen tillåter.

Skrivningarna i hållbarhetsprogrammets åtgärder 1-3 och 1-4, angående aspekter att beakta vid markanvisningar (se hållbarhetsprogrammets Målområde 1 - Mark och bebyggelsestruktur i bilaga 1), bör utvecklas så att även barn och ungas åsikter tas tillvara, genom att också kompetens kring barn och ungas behov finns med vid markanvisning.

### 4.1.2 SKOLA OCH FÖRSKOLA

Hållbarhetsprogrammets mål 8-4 säger att två förskolor ska finnas inom området, i befintligt material finns förslag på plats för en permanent och en tillfällig. Förslag finns att båda ska bli permanenta. En förstudie kring antal för- och grundskoleplatser som behöver tillskapas i och med Norrtälje hamn behöver komma till och kommuniceras till berörd förvaltning. Idag finns det för- och grundskolor inom gångavstånd (450-1000 m) men oklart hur tillgången ser ut på antal lediga platser.

För de för- och grundskolor som utpekats huvudsakligen försörja Norrtälje hamn med platser är det viktigt att säkra skolvägar finns oavsett om det ligger inom området eller utanför.

Den biträdande förskolechefen för den provisoriska förskolan som öppnar vid Brännäset (se skolkartan s. 13) framhäver förskolans behov för grönområden både under byggtiden och när området står klart. Under byggtiden kommer förskolan ha en utegård men kan komma att påverkas av byggarbetsplatsen till exempel genom buller.

#### 4.1.3 KONST OCH KULTUR

Större konstnärliga gestaltningar ska vara en del av Norrtälje Hamn enligt Design- och Funktionsmanualen. I denna anges också att konst i parkmiljö kan anpassas för att uppmuntra till lek om så önskas. Barn- och unga bör vara en del av utformningen av denna inbjudande konst. Konst har en stor möjlighet att fungera för både barn och vuxna. Något som är vackert att se på, kan också inbjuda till lek. Ur ett barn- och ungdomsperspektiv rekommenderas därför färger, konst som kan klättras på samt att konst som man inte får eller är farlig att klättra på bör undvikas. Konst för barn kan också handla om att leda uppmärksamheten från en plats till en annan säkrare, till exempel genom mönster, linjer och figurer längs huskroppar i barnens höjd. Ett förslag är att i handlingsplanen som ska tas fram enligt hållbarhetsprogrammets 2-1 inkludera konkreta åtgärder som en "konstorn" längs fasaderna på kvarteren mot lokalatorna. Barnen kan följa konstornen längs med fasaden och därmed gå närmare fasaden istället för närmare körbanan. En möjlighet för att skapa inbjudande och lekfulla miljöer är att belysa fasader istället för endast platser som är avsedda att gå på. Barnen kan involveras för att måla och dessa konstverk kan sedan ljussättas.

I förskoldialogen framkommer att interaktiva lekplatser önskas. Ett förslag är att detta inkluderas som en del av både konst och belysning. För barnen kan också interaktiv belysning vara ett pedagogiskt element att använda.

För hållbarhetsprogrammets åtgärd 2-2 bör också en dialog med barn föras kopplat till konst. En komplettering enligt följande föreslås därför "... samt i dialog med relevant föreningsliv och barn. I åtgärd 2-6 står det att konstkompetens ska vara involverad i utformningen av Norrtälje Hamn, här är det också viktigt att barnperspektivet tas tillvara och att kompetens med erfarenhet av detta finns med. Detsamma gäller för åtgärd 2-8 där det i en bisats står att barnperspektivet ska tas tillvara vid val av platser för konst. Det är önskvärt att barn och unga får vara med och skapa konst på de platser som anses relevanta, både på grund av att det skapar engagemang och delaktighet men även för att de möjligen kan minska risken för skadegörelse.

Åtgärd 2-4 är ett bra exempel på att barnperspektivet vävs in i hållbarhetsprogrammets åtgärder. En konstpromenad föreslås i Design- och funktionsmanualen, ur ett barnperspektiv är det viktigt att denna också anpassas så att barn och unga kan förstå och ta till sig innehållet och därmed också uppleva konsten i Norrtälje Hamn. Ur ett barnperspektiv bör detta tydligare framgå i Design- och funktionsmanualen.

#### 4.1.4 PEDAGOGISKA INSLAG

Mål 4-7 i hållbarhetsprogrammet föreslår pedagogisk inkorporation av textåtervinningslösningar vilket kan tydliggöras att det är ämnat för både barn och vuxna. Enligt utbyggnadsstrategin ska återvinningsstationer utformas så att de blir praktiska, pedagogiska och tilltalande bland annat beaktas tillgänglighet, säkerhet, bullerstörningar, hygien och estetik. Föreskolpe-



dagogerna nämner under förskoledialogen att de idag inte jobbar medvetet med återvinning men att de gärna skulle göra det. "Vi vill gärna vara med på sophanteringssystemet. Det är bra för barnen." (Intervju biträdande förskolechef)

I Design- och funktionsmanualen finns ett avsnitt om hur skyltar ska utformas. Detta avsnitt kan förtydligas med hur skyltar för barn kan utformas, tex med hjälp av symboler och färger i en lägre höjd.

#### 4.1.5 BYGGTIDEN

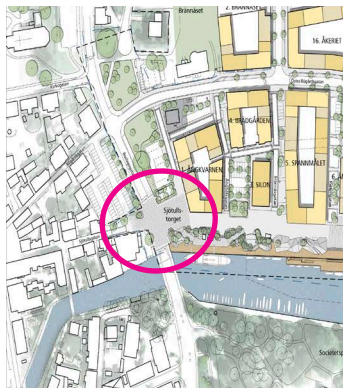
De första åren blir stökiga med byggen nära den tillfälliga förskolan i Brännäset. Åtgärd 5-8 i hållbarhetsprogrammet handlar om transporter under byggtiden. Det är ur ett barnperspektiv extra viktigt att byggtiden blir bra då det för barnen kan innebära att det under hela deras barndom är en byggarbetsplats i Norrtälje Hamn, och som barnen på förskolan inte har en möjlighet att ta sig från på egen hand. Massor bör till exempel inte förvaras i närheten av den tillfälliga förskolan vid Brännäset och transporter bör om möjligt välja andra vägar till och från byggarbetsplatsen för att minska de negativa konsekvenserna för barn. Även om två byggnader kommer att fungera som "bullerskydd" mellan byggarbetsplatserna och förskolan, är den biträdande förskolechefen orolig för att det kommer damma mycket och vill gärna att sådant material blöts ner för att skydda barnen.

Den biträdande förskolechefen önskar att förskolan involveras under byggtiden till exempel genom att få komma på studiebesök för att lära barnen om hur det går till. Genom att informera och kommunicera med förskolor och skolor i området skapas trygghet och oro motverkas.



FIGUR 30. FLYGBILD NORRTÄLJE HAMN SEPTEMBER 2017. OMRÅDET KOMMER VARA EN BYGGARBETSPLATS MÅNGA ÅR FRAM I TIDEN.





FIGUR 31. SJÖTULLSTORGET



FIGUR 32. EN VIKTIG KOPPLING MELLAN BEFINTLIGA STADSKÄRNA OCH NORRTÄLJE HAMN. HÄR KOMMER SJÖTULLSTORGET VARA I FRAMTIDEN.



FIGUR 33. EX. PÅ HASTIGHETSDÄMPANDE ÅTGÄRDER

"Det är viktigt att ta hänsyn till att förskolan är en känslig verksamhet... Vi önskar att man inte åker förbi förskolan med stora fordon."  
 Intervju biträdande förskolechef, den provisoriska förskolan.



## 4.2 TRAFIKEN

### 4.2.1 GÅNGFARTSOMRÅDEN OCH LOKALGATOR

Norrtälje Hamns trafikstruktur ska enligt Design- och funktionsmanualen bestå av lokalgator och gångfartsområden. Gångfartsområdena mellan kvarteren bör kunna användas för lek medan gångfartsområdet vid Sjötullstorget blir mer trafikerad. Gångfartsområden upplevs även av pedagogerna i förskoldialogen som otrygga och av de tillfrågade barnen som otidliga. Det kan därför vara av vikt att utforma en skyddad zon för gångtrafikanterna. Den skyddade zonen ska inte kunna nås av motorfordon och blir därför mer säker för till exempel förskolegrupper och personer med synnedsättningar. Stockholms stad har detta som rekommendation i utformningen av gångfartsområden, se Stockholms stads "Riktlinjer för gångfartsområden". Eftersom gångfartsområden är något relativt nytt inom trafikplanering kan det även vara lämpligt att ha "utbildande" tilläggstavlor t.ex. "Max gånghastighet, fordon har väjningsplikt mot fotgängare"

Inom Norrtälje hamn finns också gator för kollektivtrafik som barnen kan behöva korsa för att ta sig till skolan eller förskolan. Roslagsgatan/Bergsgatan är redan år 2017 en gata som utgör en barriär i staden. En övergång i form av gångfartsområde kan minska barriäreffekten för barnen, och möjligheter för dem att säkert röra sig från Norrtälje centrala del till hamnen eller på väg till och från skolan. Eftersom gångfartsområdet troligen kommer att trafikeras av många motorfordon är det viktigt att det finns ett flöde av fotgängare då detta troligen kommer skapa en högre regelefterlevnad. Gångfartsområdet bör även utformas så att hastighetsbegränsningen hålls och att väjningsplikten mot fotgängare efterlevs. Det uppnås genom både hastighetsdämpande åtgärder, så som upplysande digitala vägmärken (se figur 33) och utförliga vägmärken men även hastighetssäkrande åtgärder så som väl tilltagna gupp och kantsten som är obehagliga att köra över i högre hastigheter än tillåtet. Finns även exempel på "intelligenta gupp" som åker upp ur marken om ett fordon inte håller hastigheten vilket blir direkt hastighetssäkrande.

Hamnpromenaden är i första hand ett stråk för fotgängare och cyklister, men möjliga körvägar för behörig trafik ska också finnas. Denna trafik bör ur ett barn- och ungdomsperspektiv begränsas, en begränsning som redan idag är planerad men mycket viktig för att barnen ska kunna röra sig fritt, tryggt och säkert. Utöver att begränsa trafiken är också hastighetssäkrande åtgärder (exempelvis farthinder) ur ett barnperspektiv viktiga.

### 4.2.2 BILPARKERING

Vid Galärgatan planeras det vara tvärgående bilparkering. Det innebär att bilar kommer att backa ut i körbanan och behöver god uppsikt bakåt. Cyklister och framförallt barn och unga på cykel kommer att synas sämre än motorfordon och därmed vara svårare att upptäcka för bilister. Bilparkering under längre tid kommer tydligt vara anvisade till garage inom kvartersmark, och de bilparkeringar som finns inom området ska endast vara för korttid. En tydlig anvisning om var en parkerar kan minska felparkeringar och på så sätt minska risken för en otrygg miljö för barn. Anledningen till att parkerade fordon skapar osäkerhet och otrygghet för barn är både för att barnen inte syns eller kan se vad som finns bakom ett fordon på grund av sin längd och höjd.

### 4.2.3 BUSS

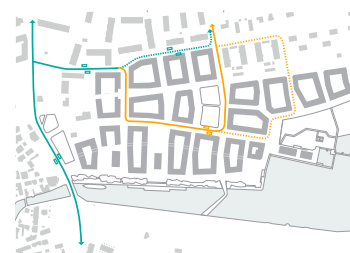
Design- och Funktionsmanualens beskriver (2.3) en stadsbusslinje med planerad hållplats norr om Kv Fartyget intill Hamnparken. Busshållplatsen planeras bli en timglashållplats vilket är positivt för barn- och unga. Viktigt är att anpassa övergångsställen i närheten av busshållplatsen. I grundskoledialogen framför ungdomarna önskemål om bussar som både linje- och tidsmässigt passar skolans tider. Åtgärd 5-6 i hållbarhetsprogrammet nämner att de finns "strategiska platser" för busshållplats i området. Strategiska platser ur ett barn- och ungdomsperspektiv innebär att det både finns hållplatser nära skola, bad och parker inom Norrtälje Hamn liksom att bussen också går till andra strategiska platser i staden. Några sådana strategiska platser kan vara skola, badplatser, köpcentrum och idrottsplatser (som har nämnts under dialogerna). Barnen upplever att det idag finns platser där det inte känns säkert att gå till. Till exempel framkommer att "Norrtäljeporten är farlig att gå till." (Skoldialog, år 8). Alternativa sätt att transportera sig till målpunkter bör därför ur ett barn- och ungdomsperspektiv utvecklas från hamnen till målpunkter i den befintliga staden. Ungdomarna säger att det är "Bra med buss runt i staden till alla ställen man vill komma." (Skoldialog, år 8). Ambitionen med en stadsbusslinje är god och mycket viktig ur ett ungdomsperspektiv för att öka rörelsefriheten dvs att barn kan röra sig på egenhand i tidig ålder.

### 4.2.4 CYKEL OCH CYKELPARKERING

I Norrtälje hamn ska gång och cykel prioriteras enligt bland annat Norrtäljes översiktsplan och Hållbarhetsprogrammet. För att behålla denna prioriteringsordning bör det finnas grundläggande infrastruktur för dessa trafikslag. Lokalgatorna har planerats med långsgående bilparkering på båda sidorna och dubbelriktad körbana. Fotgängare och cyklister får gemensamt dela på mellan 3,5-4 m, vilket följer Norrtälje kommuns tekniska handbok. Enligt GCM-handboken är det en rekommendation att göra en separering för ökad trygghet och säkerhet (SKL, 2010). Enligt ALM (Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser) är det ett krav med separering vid nybyggnation (Boverket, 2011). Den bredd som GCM-handboken rekommenderar för en separerad dubbelriktad gång- och cykelbana är 1,8 m för gående och 2,25 m för cykelbanan. Det vill säga totalt 4,05 m vilket bör gå att få till och därmed uppfylla krav och riktlinjer.

Om den gemensamma gång- och cykelvägen intas av ett större flöde av fotgängare kan det innebära att unga istället väljer körbanan där bilar, bussar och lastbilar får köra i 50 km/h. Om unga väljer körbanan blir det en ökad trafiksäkerhetsfara då det kommer förekomma högersvängande tunga fordon från körbanan och in på gångfartsområdena. Cyklister som ligger i körbanan till höger om lastbilen utgör en stor fara för sig själva enligt studier från Trafikverket då cyklister inte syns från lastbilen vid högersväng (Trafikverket, 2011). Om unga istället väljer den gemensamma gång- och cykelvägen så utgör de en säkerhetsrisk för sig själva men även mot andra fotgängare eftersom fotgängare kan vara oberäkneliga (speciellt barn) i sin gångriktning. Om gång- och cykelbanan separeras blir det en ökad trygghet och säkerhet. Cyklister och fotgängare får bättre framkomlighet och framfarten sker på trafikanternas villkor.

För cyklande barn och unga kan gångfartsområdet upplevas otidligt jämfört med cykelbana. För cyklande ungdomar finns inte tydliga cykel-



FIGUR 34. FÖR STÖRRE KARTA OCH LEGEND SE FIGUR 26 PÅ SIDA 34





FIGUR 35. CYKELPARKERING VID KVISTHAMRASKOLAN.

ler gångvägar till skola, mot staden eller busstationen markerade i Design- och funktionsmanualen, utan de pilar som finns avslutas innan eller vid Roslagsgatan. Ur ett barnperspektiv är tillräcklig bredd på cykelvägar liksom separering mellan trafikslagen viktiga aspekter att beakta. Trafiksepareringen bidrar till en tydlighet. Barn och unga som cyklar har svårare än vuxna att förstå trafikmiljön. Desto tydligare uppdelning mellan trafikslagen desto lättare kan barn och unga uppfatta trafikmiljön och därmed cykla säkert. Ur ett barnperspektiv är det också mycket viktigt att det blir cykelbanor och inte cykelfält. Längs med lokalgatorna blir det en kombinerad gång- och cykelväg. Ur ett barnperspektiv rekommenderas separering mellan gång och cykel.

Utrymme för cykelparkering finns vid Sjötullstorget, Siloplatsen och Hamnvägen, Hamnparken, Siloparken, Piren, Strandpromenaden (vid två platser) samt Brännäskilen. Ur ett barn- och ungdomsperspektiv är cykelparkeringar viktigt för att kunna ställa ifrån sig cykeln säkert både inom de allmänna platserna i Norrtälje Hamn, vid busstationen och skolan liksom andra viktiga målpunkter i staden.

#### 4.2.5 SKOLVÄGAR

Även om hastigheten på Bergsgatan och Roslagsgatan är 50km/h och rekommenderad 30km/h upplevs det som att fordonen kör fort (inventering). Några av de tillfrågade barnen i dialogen rör sig idag längs med eller korsar vägen på väg till skolan. Enligt åtgärd 8-3 i hållbarhetsprogrammet ska särskilda problematiska korsningar ska studeras vidare. En sådan korsning är den vid Östra Rögårdsgatan där barn troligen kommer att passera på vägen till skolan. Trafikmiljön längs med Bergsgatan/Roslagsgatan, till exempel på väg till Kvisthamraskolan, bör också säkras, även om detta geografiskt ligger utanför Norrtälje Hamn. Med tanke på de höga hastigheterna i skolvägsmiljö så är det viktigt att lyfta att stoppsträckan är dubbelt så lång mellan 30 km/h och 50 km/h på torr asfalt och skillnaden blir ännu större om väglaget är sämre enligt Vägar och gators utformning (VGU). Om oskyddade trafikanter ska prioriteras så behövs det en hastighetsbegränsning på max 30 km/h i skolvägsmiljö.

I hållbarhetsprogrammet anges mål kring cykelvägar till skola, något som kan förbättras och förtydligas. Antingen som ett komplement till åtgärd 8-3 eller som en egenåtgärd under målområde 8 Skolmiljöer. Åtgärden bör innebära att skapa säkra skolvägar via cykel och till fots till de befintliga skolor inom staden som avses användas av barn och ungdomar i Norrtälje Hamn. En åtgärd som alltså passar under målområde 8 eller målområde 10 är att de utpekade skolvägarna lysas upp särskilt med ljus-konst för att styra barnen på vägen till och från skolan.

#### 4.2.6 SJÖSÄTTNING

Sjösättning av båtar och möjligheter för större fordon, släp och kran som markerats på Hamnplan, i Design- och funktionsmanualen, skapar ur ett barn- och ungdomsperspektiv en otrygg och osäker miljö om den får ske spontant. Ur ett barn- och ungdomsperspektiv rekommenderas att detta endast sker vid särskilda tillfällen och att särskilda säkerhetsrutiner upprättas inför dessa speciella tillfällen eftersom barn och unga kan flockas kring häftiga maskiner som plötsligt kan backa. Om det görs vid enskilda tillfällen per år kan det bli en rolig attraktion för barn och unga.







## 4.3 PARKER OCH HÄNG

### 4.3.1 GRÖNSTRUKTUR

I Design- och funktionsmanualen (avsnitt 4) hänvisas till hur viktig parkerna och den landskapliga gestaltningen är för mångfald, variation och upplevelse. De befintliga parkerna Kärleksparken och Societetsparken har stora träd och öppna ytor för bland annat lek. Den nya parken i stadsdelens centrum, Hamnparken blir ett vardagsrum och målpunkt för invånarna med särskild organiserad lek.

Ytmässigt kan Hamnparken, Kärleksparken och Societetsparken erbjuda olika typer och storlekar av lekytor och leken kan se olika ut i de olika parkerna. Från gräsytor i Kärleksparken för kubb och spontana lekar till en mer organiserad lekplats i till exempel Hamnparken. (Design- och funktionsmanual) Parkerna ska, enligt utbyggnadsstrategin, utgöra en extra resurs för förskolor och erbjuda mer variation och stimulerande aktiva miljöer. Den nya stadsdelen ska också beakta ett helhetsperspektiv på tillgängliga och lämpliga utemiljöer, särskilt vid planering av förskolor och skolor. (Utbyggnadsstrategin, 2016) Dessutom ska lokaler för ungdomsverksamheter finnas i Norrtälje hamn (Utbyggnadsstrategin, 2016). Vart sådana lokaler ska inrymmas framgår inte av de strategiska dokumenten och rekommenderas att pekas ut för att inte utgå i ett senare skede. Generellt sett önskar de äldre barnen mötesplatser där många får plats och det finns möjligheter att bara hänga. Platser under tak, men där de inte behöver köpa något för att vara kommer också upp som önskemål. Mat och dryck vill de gärna ha tillgängligt, utan att det ska kosta mycket (eller alls). De äldre barnen önskar också att det i framtiden finns fler parker än idag. (grundskoledialog, Hugin)

"Vi saknar en plats att hänga på för att prata på som är inomhus och gratis."  
Grundskoledialog Kvisthamraskolan, ÅK 6

I hållbarhetsprogrammets åtgärd "8-5 står det att barn ska ha tillgång till varierande, spännande och pedagogiska vistelse- och lekmiljöer utomhus. Endast platser med bra förutsättningar ska godkännas för förskola." Om fler förskolor en planerat behövs inom området i efterhand blir både denna åtgärd svår att eftersträva liksom att de grönytor som finns i form av parker blir ianspråktagna för förskola eller skola. När grönytor ianspråkta minskar områdets grönytefaktor. Se avsnitt om Skola och förskola under rubrik "Staden".








### 4.3.2 DAGVATTEN

I Design- och funktionsmanualens femte avsnitt tas dagvattenhanteringen upp. I dagvattenanläggningen vid Galärparken ska det gå att vandra på spänger för att uppleva området. Parken har ett pedagogiskt syfte för barn (och vuxna) vilket innebär att barn kommer att vistas här. Parken behöver säkras för barn både vad gäller kopplingen till vatten men också för omgivande trafik på lokalgator. Åtgärden 12-4 i hållbarhetsprogrammet inrymmer den våtmarkspark som ska ta hand om dagvatten från Norrtälje hamn och som också har för avsikt att vara ett pedagogiskt inslag i stadsmiljön. Med spänger att gå på är det också viktigt att detta görs säkert för barn, till exempel vad gäller djup där spängerna läggs ut.

Dagvatten på allmän plats och inom kvarteren kan vara ett spännande inslag för barn om lösningar utformas därefter. Ett möjligt sätt är att låta stuprören längst ner på husen göras tillgängliga på olika vis till exempel i ett zick-sack mönster eller genomskinliga stuprör för att inspirera barnen till vattenlek.



FIGUR 36. ÖVERGRIPANDE SOCIALA FUNKTIONER (DESIGN- OCH FUNKTIONSMANUALEN AV SYDVÄST ARKITEKTER OCH LANDSKAP)

- |   |   |
|---|---|
|  Samlas      |  Pausa           |
|  Lära        |  Fundera         |
|  Leka       |  Uppleva kultur |
|  Sola/fika |   |

### 4.3.3 SOCIAL STRUKTUR

I Design- och funktionsmanualens sjätte avsnitt tas sociala funktioner, som att samlas, lära, leka, sola, fika, pausa och fundera upp. Många av dessa är knutna till barn och unga och vad de kommer att göra i Norrtälje Hamn. Många av de sociala funktionerna ska kunna ske i Societetsparken, utanför programområdet. Åtgärdsförslagen i BKA omfattar inte särskilt Societetsparken eftersom den ligger utanför området.

Enligt åtgärd 3-1 i hållbarhetsprogrammet ska platser vara integrerade och ha plats för rekreation, inspirerande sociala möten samt avskildhet. I Design- och funktionsmanualen framgår dock att platserna också ska främja lek, vilket därför bör förtydligas i åtgärd 3-1.

### 4.3.4 BRON

Under inventeringen noterades en förskolegrupp som stannat vid Norrtäljeån för att studera vattnets framfart. Barn och ungdomar gillar vatten och bron. Havslänken kommer därför också vara en målpunkt i sig.



FIGUR 37. FÖRSKOLEGRUPP KOLLAR PÅ VATTEN VID NORRTÄLJEÅN.

### 4.3.5 VINTERAKTIVITETER

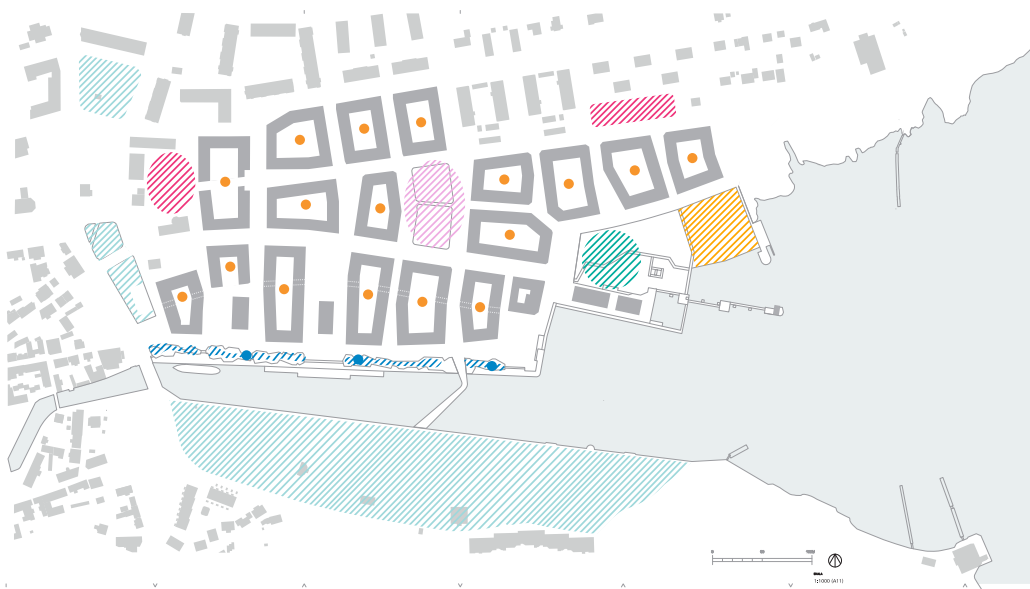
Vinteraktiviteter är något som tydligt saknas i de strategiska dokumenten för Norrtälje Hamn. De unga uttrycker i dialogen en önskan om platser under tak. Detta är ännu viktigare under vinterhalvåret. Utifrån detta föreslås att det finns sådana platser både vid Hamnpiren och Sjötullstorget med utsikt över kajen respektive med anslutning in mot den befintliga staden. Aktiviteter som skridsko- och pulkaåkning rekommenderas också inrymmas i Norrtälje hamn under vintertid. Dessa aktiviteter framhövdes under invånardialogen "Det pirrar på piren". Andra aktiviteter som efterlystes av de unga i denna dialog är isvak och bastu. Även sådana aktiviteter har behov av platser under tak för att till exempel äta mellanmål



### 4.3.6 LEK

Förskolepedagogerna önskar sig ”små oaser, med stockar, där det är lummigt” men också mer pedagogiska lekmöjligheter så som naturrum för att barnen ska kunna lära sig om vad det finns för djur och natur i området (förskoledialog). De små barnen vill ha gungor och studsatta. Förskolepedagogen önskar att det ska finnas en digital miljö i parken med projicerade bilder, ljussättning på marken samt något som fladdrar och blänker. Mer interaktiva rörelser i de nya parkerna i hamnen som är roliga att kolla på. (Förskolepedagog, förskoledialog) Under vintertid saknar förskolorna en skridskobana i området som kan användas under vintertid (förskoledialog) Barnen uttrycker själva önskan om att åka pulka (förskoledialog). Förskolepedagogerna uttrycker också en önskan om att lekplatserna inte ska vara ”fyrkantiga” utan uppmana till lek och fantasi. Ur ett barnperspektiv kan IKT (Informations- och kommunikationsteknologi) användas för att utveckla spännande och pedagogiska lekplatser som också efterfrågas av tillfrågade förskolepedagoger i enlighet med de kunskapshöjande momenten kring IKT som hållbarhetsprogrammets mål 6-8 vill framskapa.

De äldre barnen önskar att det finns platser att hänga på, här ska man kunna spela pingis, lyssna på musik, och många nämner vikten av att kunna ladda sin telefon på allmänna platser (skoldialog). Hållbarhetsprogrammets mål 6-4 är relevant då barnen (i grundskolan) efterfrågar Wi-Fi och möjlighet att ladda sina telefoner på allmänna platser. Spontanidrott planeras att kunna genomföras i Midsommarplatsen öster om Galärparken.



FIGUR 38. LEKENS INFRASTRUKTUR” (DESIGN- OCH FUNKTIONSMANUALEN AV SYDVÄST ARKITEKTER OCH LANDSKAP)

- |                               |                                 |          |
|-------------------------------|---------------------------------|----------|
| Pedagogisk strandlek/naturlek | Multifunktionsyta               | Närlek   |
| Lekfull miljö                 | Spontanlek parkmark             | Klipplek |
| Stadsdelslek                  | Pedagogisk lek/förskolegårdslek |          |





## 4.4 KAJEN OCH BADET



### 4.4.1 HAMNBAD

Bad både för stora och små i form av både djupare och grundare delar med möjlighet till plask för de allra minsta önskas. I Design- och funktionsmanualens avsnitt 3.2 nämns att området vid klipporna längs hamnpromenaden utformas som plasklek för mindre barn. Den plaskleken ligger långt ifrån övriga badfunktioner och är anledningen till att plasklek även rekommenderas intill Hamnpiren och hamnbadet. Hamnbadet ska enligt Design- och funktionsmanualen tillgängliggöras med ramp ner i vattnet, dock finns det inga tydliga planer på terrasserings- eller möjligheter att bada i grundare vatten som barnen i dialogen har önskat. Detta föreslås därför utvecklas inom hamnbadet och eventuellt som en ytterligare åtgärd under målområde 7 Platser: Utveckla hamnbadet för barn, placera plasklek intill och använd terrasserings- för att skapa olika djup i badet så att möjlighet för alla att bada finns.

Badplatsen kommer ligga centralt och lättillgängligt för många vilket kan utgöra en positiv trygghet för de föräldrar som idag inte låter sina barn besöka badplatserna längre från stan på egen hand. Barnen i förskolan vill kunna åka vattenrutschkana, leka i en vattenpark, titta på båtar och att det ska finnas leksaker i vattnet samt "cirkustält så vi kan leka cirkus" (förskoledialogen).

Barn och ungdomar upplever idag att det finns få eller inga stegar längs Societetsparkens kaj att ta sig upp om man skulle falla i vattnet, något som bör åtgärdas i Societetsparken men även beaktas i Norrtälje hamn, även på platser där det inte är tänkt att bad ska ske.

### 4.4.2 KAJEN OCH KLIPPORNA

Klipporna längs kajen blir en plats för människor i alla åldrar. Kajstråket kommer därför antagligen bli en trygg plats där många öron och ögon finns (även kallat naturlig övervakning), vilket är en förutsättning för ökad trygghet. Förskolepedagogerna önskar särskilt plaskdammar, eftersom det inte finns sådana i Norrtälje. (förskollärare, förskoledialog) Enligt Design- och funktionsmanualens avsnitt 3.2 kan de flacka ytorna längs klipporna hantera mindre mängder vatten och därigenom fungera som plasklek för yngre barn. (Design- och funktionsmanual, 2016)

Klipporna bör även fungera bra för unga att hänga på tillsammans med piren om denna utformas med platser under tak. I Design- och funktionsmanualen (4.2) nämns att klipporna ska utformas med utgångspunkt i de naturligt förekommande växter i inner-, mellan- respektive ytterskärgård. En sådan pedagogik i växtligheten bör också framgå för barnen.

5

ÅTGÄRDS-  
FÖRLAG



## 5.1 STADEN

- Genom att tänka konst i barnhöjd kan man använda konsten för till exempel att utforma en mer säker stad längs lokalgatorna. Till exempel genom att skapa taktill och visuell konst på husväggar i barnhöjd så att barnen följer dessa längs med husen och därmed stannar kvar på trottoarerna.
- Låt barn och unga få vara med och planera Norrtälje hamns konstverk.
- Skapa möjligheter för att använda våtmarken för pedagogiska studier av vattenmiljön och reningen.
- Skapa ett center för återvinning och återanvändning där bland annat skol- och förskoleklasser kan lära sig om ett hållbart samhälle
- Ta fram förstudie kring antalet förskole- och grundskoleplatser i området. Behövs det fler för att bemöta de ökade trycket från familjer som flyttar in i Norrtälje hamn?



## 5.2 TRAFIKEN

- Gångfartsområdena bör innehålla hastighetsdämpande, så som upplysande vägmärken och hastighetssäkrande åtgärder så som väl tilltagna gupp och kantsten som är obehagliga att köra över i högre hastigheter än tillåtet.
- Möblera gångfartsområdena så att en skyddad zon skapas där motorfordon inte kan köra.
- "Utbildande" tilläggstavlor vad gångfartsområden innebär till exempel med texten "Max gånghastighet, fordon har väjningsplikt mot fotgängare."
- Separera gång- och cykelbanor. Barn behöver tydlighet och detta finns inte när man blandar fotgängare och cyklister på samma yta.
- Använda hastighetssäkrande åtgärder och inte bara hastighetsdämpande åtgärder på gågatorna, gångfartsområdena och lokalgatorna.
- Se över skolvägar utifrån trafiksäkerhet för barn som ska ta sig till grundskolorna som finns utanför Norrtälje hamn till exempel genom att se över om fordon längs skolvägen åker snabbare än 30 km/h, om det finns trafikljus vid hårt trafikerade gator eller om det finns belysning längs skolvägen, speciellt vid passager över gator.
- Hastighetsbegränsa till 30 km/h på lokalgator och Roslagsgatan/Bergsgatan.
- Begränsa gatubilparkering utifrån ett trygghetsperspektiv för barn



### 5.3 PARKER OCH HÄNG

- Skapa centrala väderskyddade platser för ungdomar där de kan hänga, som även blir trygga.
- Skapa olika typer av lekplatser, gärna platser som uppmuntrar till fantasi.
- Skapa gemensamhetslokaler som alla kategorier av boende kan använda, även unga.



### 5.4 BADET OCH KAJEN

- Båtar rekommenderas att endast sjösättas vid särskilda tillfällen vid Hamnplan och att särskilda säkerhetsrutiner då finns.
- Utforma en plasklek som ligger i anknötning till hamnbadet så att familjer med barn i olika åldrar kan bada på samma plats.



### 5.5 UNDER BYGGTIDEN

- Inga massor bör förvaras intill förskolegårdar eller lekplatser under byggtiden.
- Barnen bör bjudas in till studiebesök under byggtiden.



6

REFERENS-  
LISTA

- Andersson B, 2002: Öppna rum - om ungdomarna, staden och det offentliga livet, Institutionen för socialt arbete Göteborgs universitet
- Andersson B, 2008: Rummets betydelse i den öppna fritidsverksamheten, i Mötesplatser för unga - aktörerna, vägvalen och politiken. Ungdomsstyrelsen
- Barnombudsmannen, 2015: Barnkonsekvensanalyser - Uppnå kvalitet i beslut som rör barn och unga
- Berglund och Jergeby, 1998: Stadsrum – människorum: att planera för livet mellan husen, Svensk byggtjänst, Stockholm
- Björklid, 2005: Ut och lek – men var? Tidskriften Locus, nr. 2
- Boverket och Movium, 2015: Utemiljö för barn och unga, vägledning för planering, utformning och förvaltning av skol- och förskolegårdar. Dnr: 20121-147/2014, remissversion, Karlskrona
- Boverket, 2004: Tillämpning av riktvärden för trafikbuller vid planering för och byggande av bostäder – Redovisning av regeringsuppdrag, Karlskrona
- Boverket, 2011: ALM - Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader.
- Boverket, 2015: Industri- och annat verksamhetsbuller vid planläggning och bygglovsprövning av bostäder – en vägledning. Karlskrona
- Boverket, 2015: Gör plats för barn och unga – En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö. Karlskrona
- Faskunger, 2009: Barns miljöer för fysisk aktivitet R2008:33. Östersund: Statens Folkhälsoinstitut.
- FN, 1989: Barnkonventionen – FN:s konvention om barnets rättigheter. UNICEF Sverige
- Grahn, 2003: Trädgården tiden, lusten och varat. i Blücher, G., Graninger, G., Finns det rum för barn?, Stiftelsen för Vadstena forum för samhällsbyggande. Vadstena, 2003
- Göteborg Stad 2005: Fritidsvaneundersökningen i Göteborg [www.frivan.goteborg.se/frivan\\_2005.pdf](http://www.frivan.goteborg.se/frivan_2005.pdf)
- Nordström, 2003: Barn och nära platser – några miljöpsykologiska reflektioner över situationen idag för barn i stora städer och i synnerhet i Stockholm, i Blücher, G., Graninger, G., Finns det rum för barn?, Stiftelsen för Vadstena forum för samhällsbyggande, Vadstena
- Norrtälje Kommun, 2014: Översiktsplan 2040
- Norrtälje kommun, 2015: Detaljplan för del av fastigheten Tälj 3:1 med flera, Norrtälje Hamn – skelettplan, i Norrtälje stad – enligt PBL. Antagandehandling
- Norrtälje Kommun, 2016: Utbyggnadsstrategi
- Norrtälje Kommun, 2016: Vision för Norrtälje Hamn
- Norrtälje Kommun, 2017: Hållbarhetsprogram
- Norrtälje Kommun, 2017: Sammanfattning invånardialog i samband med skolavslutningsevent 14 juni 2017.
- Plan och bygglagen (2010:900)
- Skolverket, 2016: Barnkonsekvensanalys ([www.skolverket.se](http://www.skolverket.se))
- Socialstyrelsen, 2010: Bullret bort, en liten bok om god ljudmiljö i förskolan, Stockholm)
- Statens folkhälsoinstitut, 2008: Barns miljöer för fysisk aktivitet – samhällsplanering för ökad fysisk aktivitet och rörelsefrihet hos barn och unga
- Stockholms stad, 2016: Riktlinjer för gångfartsområden
- Sveriges kommuner och landsting (SKL), 2010, GCM-handboken Utformning, drift och underhåll med gång-, cykel- och mopedtrafik i fokus



Trafikverket, 2011: Högersvängande tunga fordon och oskyddade trafikanter i korsningar

WSP, 2013, Konsekvensbeskrivning av strukturplan för Norrtälje Hamn

Vägverket & Skolverket, 2000: Trafik, miljö och Samhällsplanering - ger fakta och exempel på studier i närsamhället, Borlänge

Vägverket, 2004, Vägar och gators utformning

7

BILAGA 1

De åtgärder ur hållbarhetsprogrammet som anses relevanta har valts ut och förtydligats för att förbättra barns livsmiljö i Norrtälje hamn. Nedan följer en sammanställning av hur målområdena har koppling till BKA:ns teman. I Analysen vävs förslag på vidareutveckling av hållbarhetsprogrammets åtgärder in tillsammans med analys av andra strategiska dokument som Design- och funktionsmanualen, utbyggnadsstrategin liksom resultatet av inventering och dialoger.

#### TEMAT STADEN KOPPLAR TILL CITYLABS MÅLOMRÅDEN

1 Mark och bebyggelsestruktur,  
2 Kultur,  
3 Funktioner,  
4 Hållbar livsstil,

8 Skolmiljöer,  
14 Materialflöden,  
15 Produkter  
17 Energi.

#### TEMAT TRAFIKEN KOPPLAR TILL CITYLABS MÅLOMRÅDEN

5 Transporter,  
9 Luft

11 Ljud.

#### TEMAT PARKER OCH HÄNG KOPPLAR TILL CITYLABS MÅLOMRÅDEN

6 IKT,  
7 Platser,  
10 Ljus,

12 Grön- och blåtor  
16 Vatten.

#### TEMAT KAJEN OCH BADET KOPPLAR TILL CITYLABS MÅLOMRÅDEN

7 Platser,  
12 Grön- och blåtor,

13 Klimatanpassning  
16 Vatten.

Röd text nedan är tillagd som förslag i enlighet med barnkonsekvensanalysen.

#### MÅLOMRÅDE 1 - MARK OCH BEBYGGELSESTRUKTUR

Åtgärd 1-3 och 1-4 är relevanta ur ett barn- och ungdomsperspektiv.

- 1-3 Markanvisningar i området ska användas för att styra mot ett energi- och resurseffektivt byggande. I markanvisningarna ska också ställas krav på arkitektonisk utformning, mix av lokaler och bostäder, grön och social utformning av kvartersmarken enligt beskrivningar i utbyggnadsstrategin. Och detta program. Trovärdiga och ambitiösa hållbarhetskoncept ska vara avgörande för att få markanvisning i området.
- 1-4 Alla markanvisningar, med tävling eller genom direkt anvisning, ska ske på sådant sätt att det skapas konkurrens gällande hållbarhet och att höga ambitioner i projekten säkerställs. Hållbarhetskompetens ska vara delaktig i utvärdering av markanvisningsförslag samt inför slutlig markförsäljning.

Kommentar: Skrivningarna i Hållbarhetsprogrammet målområde 1-3 och 1-4 bör utvecklas så att även barn och ungas åsikter tas tillvara.



**MÅLOMRÅDE 2 - KULTUR, LEVANDE STAD OCH KONST**

Åtgärd 2-1, 2-2, 2-3, 2-4, 2-6 och 2-8 är relevanta ur ett barn- och ungdomsperspektiv.

- 2-1 Det ska finnas en särskild handlingsplan för Konst, Kultur och Fritidsaktiviteter i Norrtälje Hamn som utvecklar behov, aktiviteter och metoder och ger underlag för beslut. Handlingsplanen tas fram i samverkan mellan Kultur- och fritidsavdelningen och projekt Norrtälje Hamn.
- 2-2 Kommunens folkvalda ska involveras i en process för att sätta ambitioner och inriktning för utveckling av kulturlivet i stadsdelen såsom kulturinstitutioner och andra anläggningar och aktiviteter. Vidareutveckling av de kulturverksamheter-, institutioner och aktiviteter som beslutas ska ske i samverkan med berörda förvaltningar samt i dialog med relevant föreningsliv **och barn**.
- 2-3 Förutsättningar och anpassningar för fritidsaktiviteter för olika åldrar ska utvecklas inom stadsdelen. Huvudfokus för dessa ska vara rekreation/friluftsliv. Stadsdelens värdeord barn, båtar och bad liksom ekologisk och social hållbarhet ska vara viktiga i valet av aktiviteter. Konkreta förslag utvecklas med samverkan och dialog och fysiska anpassningar och förutsättningar ska löpande integreras i utformning och projektering av området.
- 2-4 Former och verktyg för att berätta, påminna och levandegöra platsens historia och kulturarv ska utarbetas. Media och former ska vara varierade för att bli tillgängliga och spännande för människor av olika ålder och med olika intressen.
- 2-6 Konstkompetens ska vara involverad i relevanta processer i utformning och projektering inom projektet t.ex. utformningen av det offentliga rummet, samt vara delaktig i utveckling av platsskapande åtgärder.
- 2-8 Vid val av platser och former för konst beaktas att den ska vara möjlig att uppleva för många. Detta medför ett fokus på de offentliga miljöerna. Ett barnperspektiv ska också finnas så att konsten kan upplevas, förstås och kommuniceras med barn och skapa utvecklande element i barnens livsmiljö och lek.

Kommentar: Ett förslag är att i handlingsplanen som ska tas fram enligt hållbarhetsprogrammets 2-1 inkludera konkreta åtgärder som en "konstorn" (ett mönster likt en orm som slingrar sig fram i barnens höjd som ett finger kan löpa längs med) eller andra mönster längs fasaderna på lokalgatorna.

För hållbarhetsprogrammets åtgärd 2-2 bör också en dialog med barn föras kopplat till konst. En komplettering enligt följande föreslås därför "...samt i dialog med relevant föreningsliv och barn. I åtgärd 2-6 står det att konstkompetens ska vara involverad i utformningen av Norrtälje Hamn, här är det också viktigt att barnperspektivet tas tillvara och att kompetens med erfarenhet av detta finns med. Detsamma gäller för åtgärd 2-8 där det i en bisats står att barnperspektivet ska tas tillvara vid var av platser för konst. Det är önskvärt att barn- och unga får vara med och skapa konst på de platser som anses relevanta.

I åtgärden 2-3 står det att konkreta åtgärder ska tas fram för barn, där BKA kan ses som ett exempel på hur detta ska genomföras.

Åtgärd 2-4 är ett bra exempel på att barnperspektivet vävs in i hållbarhetsprogrammets åtgärder. Ett exempel på hur detta kan genomföras är den konstpromenad som enligt Design- och funktionsmanualen ska tas fram. Denna konstpromenad bör utvecklas för att möta både barn och vuxna. Ur ett barnperspektiv bör detta tydligare framgå i Design- och funktionsmanualen.

### MÅLOMRÅDE 3 – FUNKTIONER

Åtgärd 3-1 och 3-4 är relevanta ur ett barn- och ungdomsperspektiv.

- 3-1 Utbyggnadstrategin ska utgöra en planerings- och projekteringsförutsättning vid utformningen av det offentliga rummet. Den innefattar åtgärder för att främja att platser är integrerade samt har plats för lek, rekreation, inspirerande sociala möten samt avskildhet.
- 3-4 Samverkan ska ske inom ramen för strategisk byggherresamverkan för att varierade och livskraftiga verksamheter ska etableras i Norrtälje Hamn och bidra till att Norrtälje Hamn blir en integrerad del i stadskärnan och har ett stadsliv med puls.

Kommentar: Enligt åtgärd 3-1 ska platser vara integrerade och ha plats för rekreation, inspirerande sociala möten samt avskildhet. I Design- och funktionsmanualen framgår dock att platserna också ska främja lek, vilket därför bör förtydligas i åtgärd 3-1.

Enligt åtgärd 3-4 ska samverkan ske med byggherrarna, här är det också viktigt att barnperspektivet kan knytas så att också barnperspektivet tas tillvara inom kvartersmarken.

### MÅLOMRÅDE 4 – HÅLLBAR LIVSSTIL

Åtgärd 4-1, 4-2, 4-3, 4-4, 4-5, 4-7 och 4-8 är relevanta ur ett barn- och ungdomsperspektiv.

- 4-1 Stadsmiljön ska bjuda på sinnesintryck i olika höjdnivåer (för barn och vuxna). Det uppnår vi genom att planera och utforma stadsrummet utifrån de gåendes perspektiv. Sinnesperspektiv ska uppmärksammas i olika sammanhang i processen
- 4-2 I markanvisningar ska åtgärder som stöder återbruk samt sociala möten värderas exempelvis cykel och snickeriverkstad

- 4-3 Kommunen ska i samverkan ta initiativ till en gemensam lokalpool för lokaler i området i syfte att få tillgång till lokaler för föreningar, möten och andra aktiviteter utan kommersiell grund.
- 4-4 Etablera en tradition av aktiviteter och upplevelser som etablerar ett hållbart stadsliv i Norrtälje Hamn. Detta görs under genomförandet i samverkan med lokala aktörer som kan facilitera och levandegöra dessa traditioner i den framtida staden.
- 4-5 Engagera invånare i Norrtälje Hamn för att skapa en relation till platsen och dess hållbara utveckling genom fysiska event och fortlöpande informations- och dialogmöten under projekttiden. Genomföra aktiviteter, seminarier och workshops som höjer medvetenheten och kunskapen om hållbar livsstil. Detta initieras under planering och genomförande. Programmet ska utformas för att locka och inspirera en bred allmänhet.
- 4-7 Inkorporera pedagogiska element i de ekologiska och sociala miljöer som skapas i stadsdelen med syfte att främja kunskap, medvetenhet samt hållbar livsstil och resursanvändning.
- 4-8 Skapa platser för inom allmän plats eller i offentliga byggnader/ verksamheter som är anpassade till att stödja återbruk och delningstjänster exempelvis låneverksamhet, prylrenovering mm.

Kommentar: Åtgärden 4-1 i hållbarhetsprogrammet visar på att det är viktigt att stadsmiljön utvecklas utifrån de gåendesperspektiv. Detta kan innebära att barnen glöms bort. Barn upplever stadsrummet på en lägre nivå och detta behov kan förtydligas i målet.

Mål 4-2, 4-4, 4-5 och 4-8 är relevant ur ett barnperspektiv men föreslås inte vidareutvecklas. Ur ett barnperspektiv är det som mål 4-3 föreslår bra med gemensamma lokaler som kan användas för tex barnkalas. Målet föreslås inte vidareutvecklas. Mål 4-7 föreslår pedagogisk inkorporation vilket kan tydliggöras att det är ämnat för både barn och vuxna om så är fallet.

## MÅLOMRÅDE 5 – TRANSPORTER

Åtgärd 5-1, 5-6 och 5-8 är relevanta ur ett barn- och ungdomsperspektiv.

- 5-1 Transportstråk för barn, gående och cyklister ska vara sammanhängande inom och utom stadsdelen. Stråken i stadsdelen ska utgöra en överblickbar, tydlig och säker och attraktiv infrastruktur. Korsningar skall prioritera gående och cyklister.
- 5-6 Gatustruktur och -utformning ska möjliggöra för att busstrafik ska trafikera Norrtälje Hamn med stopp på strategiska platser.
- 5-8 Byggtidstransporter medför miljöpåverkan, resurser, störning och risker. Att minimera transportbehovet ska löpande vara ett ledord för projektering och genomförandet av allt som byggs i Norrtälje Hamn. Genom projektering, planering, och kontrollmekanismer samt upprättande av mellanlagringsytor ska möjligheterna till återanvändning

av massor göras så bra som möjligt. Inköp av byggmaterial ska ske lokalt där det är möjligt för att minimera transportavstånden. Planering av transporter ska göras för att minimera antalet tomtransporter genom t.ex. att planera för returtransporter.

Kommentar: Åtgärd 5-1 är ett bra exempel ur hållbarhetsprogrammet där barn redan har inkluderats. Åtgärd 5-6 är särskilt viktig för ungdomar. De strategiska platser som nämns är ur ett barn- och ungdomsperspektiv både att de finns hållplatser nära skola, bad och parker liksom att bussen också går till andra strategisk platser i staden. Några sådana strategiska platser kan vara skola, badplatser, köpcentrum och idrottsplatser (som har nämnts under dialogerna).

Åtgärd 5-8 handlar om transporter under byggtiden. Det är ur ett barnperspektiv extra viktig att byggtiden blir bra då det för barnen kan innebära att de under hela deras barndom är en byggarbetsplats i Norrtälje Hamn. Massor bör tex inte förvaras i närheten av den tillfälliga förskolan vid Brännäset och transporter bör välja vägar till och från byggarbetsplatsen som inte passerar utanför förskolan (eller den permanenta förskolan när den är igång) för att minska de negativa konsekvenserna för barn.

#### **MÅLOMRÅDE 6 – IKT (INFORMATIONS- OCH KOMMUNIKATIONSTEKNOLOGI)**

Åtgärd 6-4 och 6-8 är relevanta ur ett barn- och ungdomsperspektiv.

- 6-4 På offentliga platser inomhus och utomhus i Norrtälje Hamn ska kommunen säkerställa att det finns öppen, trådlös uppkoppling. Platser avsedda för vistelse ska ha möjlighet till att ladda mobil elektronik.
- 6-8 Det ska anordnas kunskapshöjande och inspirerande åtgärder runt IKT och dess möjligheter t.ex. inspirationsföreläsningar, workshop, etc. för relevanta delar av kommunorganisationen samt byggherrar och andra berörda intressenter

Kommentar: Mål 6-4 är relevant då barnen (i grundskolan) efterfrågar wi-fi och möjlighet att ladda sina telefoner på allmänna platser. Målet behöver inte utvecklas vidare. Mål 6-8 föreslår IKT-lösningar och några exempel. Ur ett barnperspektiv kan IKT användas för att utveckla spännande och pedagogiska lekplatser som också efterfrågas av tillfrågade förskolpedagoger.

#### **MÅLOMRÅDE 7 – PLATSER**

Åtgärd 7-3, 7-4, 7-6 och 7-7 är relevanta ur ett barn- och ungdomsperspektiv.

- 7-3 Vid projektering av offentliga miljöer ska särskild omsorg ägnas behovsanpassning för att grupper med specifika förutsättningar ska kunna ta del av och nyttja dessa platser.
- Dessa grupper ska erbjudas möjlighet till inflytande och delaktighet i utformningen av platser.
-



- 7-4 Vid utformning av platser för barn och unga ska det säkerställas att dessa på ett naturligt sätt uppmuntrar till och möjliggör rörelse och aktivitet och stimulerar fantasin.
- 7-6 Vid utformning av platser och funktioner inom särskilt intressanta publika rekreationsplatser som t.ex. kajstråk, Hamnpark och bad ska det ske dialogaktiviteter syftande till delaktighet och medskapande.
- 7-7 Dialog ska genomföras för att säkerställa att perspektiv från olika grupper beaktas och behov tillgodoses. Detta inkluderar t.ex. dialog med barn och dialog med intresseorganisationer för personer med olika funktionsvariationer.

Kommentar: Åtgärd 7-3, 7-4, 7-6 och 7-7 är bra. Dialogerna i BKA är en del av att uppfylla mål 7-7. Ytterligare föreslås en åtgärd 7-8 med fokus på social hållbarhet och att utveckla hamnbadet för barn, placera plasklek intill och använd terrasseringar för att skapa olika djup i badet så att möjlighet för alla att bada finns.

#### **MÅLOMRÅDE 8 – SKOLMILJÖER**

Åtgärd 8-1, 8-2, 8-3, 8-4, 8-5, 8-6 och 8-7 är relevanta ur ett barn- och ungdomsperspektiv.

- 8-1 Ta fram en barnkonsekvensanalys för hela Norrtälje Hamn som identifierar barnens perspektiv och önskemål liksom analyserar barnperspektivet på stadsdelens utformning och funktioner. Analysens resultat ska utgöra ett underlag för planering och utformning av platser och stråk stadsdelen
- 8-2 Inom arbetet med att utveckla förskolor, skolvägar samt offentliga lek miljöer i Norrtälje Hamn ska dialog ske med barn i närområdet samt förskolepersonal för att ge underlag till en barnvänlig utformning av Norrtälje Hamn. Dialogen ska bl.a. ske inom ramen för barnkonsekvensanalysen.
- 8-3 Längs de säkra skolvägarna ska områden kring potentiella konfliktpunkter såsom korsningar, avlämnings- och upphämtningsplatser specifikt analyseras.
- 8-4 Tillsammans med ansvarig fackförvaltning ska projektet arbeta fram underlag som visar på hur och var två högkvalitativa förskolor ska kunna etableras i eller i anslutning till Norrtälje Hamn, samt agera för att underlätta beslut om att bygga dessa förskolor.
- 8-5 Barn ska ha tillgång till varierade, spännande och pedagogiska vistelse- och lek miljöer utomhus. Endast platser med bra förutsättningar för utomhusyta ska godkännas för förskola.

- 8-6 Hållbarhet bör vara en ledstjärna i förskoleprojekten. Hållbarhetsplan för respektive förskoleprojekt bör upprättas i planeringen och beakta bl.a. energieffektivitet, energiproduktion, klimatomfattigt, miljömässigt och hälsomässigt hållbara materialval, ekosystemtjänster. I planeringen bör man sträva efter att skapa möjligheter för multifunktionell användning av lokalerna.
- 8-7 Social och ekologisk hållbarhet bör bli en ledstjärna för förskolornas verksamhet och pedagogik. Närområdets tillgångar i form av natur och kultur har potential som en god resurs för detta, vilket också ska beaktas i utformningen av offentliga miljöer i Norrtälje Hamn.

Kommentar: Mål 8-1 och 8-2 hänvisar endast till att en BKA ska tas fram. Mål 8-3 är viktigt ur ett barnperspektiv men kan behöva kompletteras med åtgärder om säkra skolvägar hela vägen till skolan. De skolor som avses fyllas med elever från Norrtälje Hamn ligger utanför programområdet och det är därför viktigt att ett större grepp tas kring skolvägarna så att det är möjligt för barn att själva ta sig till och från skolan via cykel och till fots. Mål 8-4 säger att två förskolor ska finnas inom området, i befintligt material finns förslag på plats för en permanent och en tillfällig, där det ur ett barnperspektiv är önskvärt med två permanenta.

För mål 8-5 är det särskilt viktigt att lyfta barns behov av ordnade förskolgårdar i första hand före att endast parkyta avses användas för detta ändamål. Pedagogiska miljöer ska enligt Design- och funktionsmanualen kunna finnas vid de tillfälliga och permanenta förskolorna.

Mål 8-6 och 8-7 har ett tydligt barnfokus och föreslås inte vidareutvecklas.

En åtgärd av BKA föreslås som passar under målområde 8 - Skolmiljöer eller målområde 10 - Ljus är att skolvägarna bör lysas upp med ljus och ljus-konst för att styra barnen på vägen till och från skolan. Men även vid gatupassager ha ordentlig belysning för ökad trafiksäkerhet.

#### MÅLOMRÅDE 9 - LUFT

Kommentar: Åtgärderna är inte särskilt relevanta för barn och ungdomar och behandlas därför inte. Det är dock viktigt att barn inte utsätts för en dålig luftmiljö tex från dammande transporter under byggtiden.

#### MÅLOMRÅDE 10 – LJUS

Åtgärd 10-1 och 10-5 är relevanta ur ett barn- och ungdomsperspektiv.

- 10-1 Belysningsprinciperna ska vara en integrerad och högprioriterad del i Design- och funktionsmanualen för Norrtälje Hamn för Norrtälje hamn. Alla kriterierna i mål 10a ska tillgodoses i manual och senare projektering. Trafiksäkerhetsmässigt känsliga platser som övergångsställen ska ha särskild belysning.
- 10-5 För att säkerställa god dagsljusmiljö i bostäder, skol-, förskole- och verksamhetslokaler liksom parker ska solstudier göras i samband med detaljplaner, bygglov mm för kvarteren.

Kommentar: Åtgärd 10-1 är ett bra exempel tex vad gäller att lysa upp särskilt känsliga platser. Sådana platser kan också vara hela skolvägen som nämnt under målområde 8. Åtgärd 10-5 bör kompletteras med att sol- och vindstudier även bör göras för park-, skol- och förskolemiljöer för att säkerställa ett gott lokalklimat för barn både vad gäller sol, skugga och kyla i form av vindutsatta platser.

#### **MÅLOMRÅDE 11 – LJUD**

Åtgärd 11-1, 11-2 och 11-5 är relevanta ur ett barn- och ungdomsperspektiv.

- 11-1 Ljud är en del i stadslivet och för tysta miljöer eftersträvas generellt inte. Trafik- och industribuller är oönskat och bullerutredning ska användas som ett underlag för utformning av offentliga miljöer liksom bostäder. Miljöer där låg ljudnivå eventuellt är särskilt viktigt ska identifieras och utformningen ska där ske för låga ljudnivåer och minskad upplevelse av störande ljud.
- 11-5 Principer för hållbar ljudmiljö under byggtid ska definieras senast inför inflyttning i första kvarteret. Dessa principer ska tillämpas för alla entreprenader i området.

Kommentar: Åtgärd 11-1 pekar ut att det finns miljöer som är särskilt känsliga för ljud. Förskolor och skolor är sådana miljöer som bör pekas ut.

#### **MÅLOMRÅDE 12 - GRÖN- OCH BLÅYTOR**

Åtgärd 12-4 och 12-7 är relevanta ur ett barn- och ungdomsperspektiv.

- 12-4 Tillskapa en våtmarkspark i anslutning till Strandparken.
- Våtmarksparken ska användas för dagvattenrening, rekreation, stärka biologisk mångfald samt inbjuda till pedagogiskt lärande kring vattenmiljöer.
- 12-7 Fågelholkar, insektholkar och liknande biotopskapande åtgärder skapas både inom allmän plats och kvartersmark.

Kommentar: Det bör tydliggöras att det i åtgärd 12-4 bör göras både säkerhetsmässigt och pedagogiskt för barn. Åtgärd 12-7 utgör en god möjlighet för barn att få medskapa dessa fågel-boplatser.

#### **MÅLOMRÅDE 13 - KLIMATANPASSNING**

Kommentar: Åtgärderna är inte särskilt relevanta för barn och ungdomar och behandlas därför inte. Klimatanpassning är dock viktigt och relevant för barn, för deras möjlighet att kunna bo i Norrtälje Hamn i framtiden.

#### **MÅLOMRÅDE 14 – MATERIALFLÖDEN**

Åtgärd 14-6 och 14-7 är relevanta ur ett barn- och ungdomsperspektiv.

- 14-6 Initiera ett innovationsprojekt för att skapa en kvartersnära återvinningscentral (ÅVC). Denna verksamhet bör också användas som nav i utbildning/kommunikation om avfallsfrågor samt övriga vardagsnära miljöfrågor.

- 14-7 Arrangera informations-/inspirationstillfällen om kretsloppsfrågor för de boende i stadsdelen.

Kommentar: Beteendepåverkande åtgärder är viktiga för barn. Åtgärd 14-6 går ut på möjligheterna att besöka återvinningscentralen för att lära sig mer om detta vilket är lika bra för barn som för vuxna om det är tänkt att även möta målgruppen barn. För åtgärd 14-7 är det särskilt viktigt att det antingen finns aktiviteter för barn att uppehålla sig med eller att det också finns särskilda tillfällen för att informera barn och vuxna gemensamt.

#### **MÅLOMRÅDE 15 - PRODUKTER**

Kommentar: Åtgärderna är inte särskilt relevanta för barn och ungdomar och behandlas därför inte.

#### **MÅLOMRÅDE 16 - VATTEN**

Kommentar: Åtgärderna är inte särskilt relevanta för barn och ungdomar och behandlas därför inte.

#### **MÅLOMRÅDE 17 - ENERGI**

Kommentar: Åtgärderna är inte särskilt relevanta för barn och ungdomar och behandlas därför inte.



8

BILAGA 2

Nedan följer de frågor som ställdes till eleverna när de delades upp i grupper för respektive fokusområde.

## STADEN

- Vilka städer gillar ni? Varför?
- Vilka städer har ni varit i?
- Vad är en stad?
- Vad är ett centrum?
- Vad finns i staden?
- Träffar du kompisarna i stan?
- Vad gör du när du träffar kompisarna i stan?
- Saknar du saker att göra när du träffar kompisar?
- Vad saknar du i staden Norrtälje idag?

## TRAFIK

- Hur kommer du till skolan? T.ex. Går, Cyklar, Buss, Bil, Båt, Sparkcykel
- Hur vill du ta dig till skolan?
- Hur tar du dig till fritidsaktiviteter? T.ex. Går, Cyklar, Buss, Bil, Båt, Sparkcykel
- Är det något som är läskigt, farligt, säkert eller osäkert på vägen?
- Vad är fördelar med ett gångfartsområde?
- Vad är nackdelar med ett gångfartsområde?
- När känner du dig säker i trafiken?

## PARKER

- Vad gör ni i en park?
- Vilka parker tycker ni om?
- Vilka parker använder/besöker ni?
- Vad är bra med en park?
- Vad är dåligt med en park?
- Hur använder du Söcitetsparken?
- Vad skulle du vilja ha i Söcitetsparken?
- Vad skulle du vilja ha i de nya parkerna i Norrtälje Hamn?
- Vilka idrotter håller ni på med?
- Vilka idrotter vill ni kunna utöva i Norrtälje Hamn?

## KAJEN OCH BADET

- Var brukar ni bada?
- Hur ser en bra badplats ut?
- Hur ser en dålig badplats ut?
- Vad ska finnas för att en badplats ska vara bra?
- Hur länge brukar ni vara vid en badplats?
- Vad vill du göra längs med kajen?

